

Święto na rocznicę

W tym roku po raz pierwszy 27 grudnia będzie świętem państwowym – Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego. Rocznicowe obchody organizowane tradycyjnie przez samorząd województwa odbędą się ponownie z pandemicznymi ograniczeniami. Co zaplanowano tym razem?

► str. 10-11

FOT. ARTUR BOIŃSKI

Jaki będzie budżet?

Przejściowy (między dwiema perspektywami finansowymi UE), proobywatelski (bo województwo dzieli się pieniędzmi z innymi samorządami i NGO-sami), z ponad połową wydatków na transport i ochronę zdrowia – tak w skrócie wygląda budżet regionu na 2022 rok, z którego projektem zapoznał się sejmik.

► str. 3

Radni apelują

Gorące dyskusje towarzyszyły rozpatrywaniu przez radnych projektów trzech stanowisk sejmiku. Ostatecznie uchwalono dwa z nich: kierowane do rządu o wprowadzenie obowiązku szczepień przeciw COVID-19 przynajmniej dla niektórych grup zawodowych oraz potępiające antysemitki wydarzenia z Kalisza.

► str. 4-5

grudzień 2021
nr 12 (247)

MONITOR

WIELKOPOLSKI MAGAZYN SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

rok XXI
ISSN 1642-0918

Drodzy Wielkopolanie, życzymy świąt Bożego Narodzenia w zdrowiu i z nadzieją, że podejmowane przez nas działania w nowym, 2022 roku, będą źródłem radości, poczucia bezpieczeństwa i satysfakcji. Tej osobistej i z pożytkiem dla wspólnoty, którą tworzymy. Szukajmy spokoju i spełnienia w dużych i małych rzeczach. I twórzmy dobro. Życzymy, by zawsze zwyciężało!

Marek Woźniak

Marszałek
Województwa Wielkopolskiego

Małgorzata Waszak-Klepka

Przewodnicząca Sejmiku
Województwa Wielkopolskiego

Miesiące zatrzymane w kadrze

To był kolejny rok w cieniu pandemii. Czym jeszcze żyliśmy w regionie? Co przykuło uwagę uczestników tegorocznej edycji konkursu Wielkopolska Press Photo?

Po raz drugi z rzędu różne oblicza koronawirusowej pandemii zdominowały obrazy nadesłane na konkurs Wielkopolska Press Photo. Jest on organizowany przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. Odbywa się pod patronatem honorowym marszałka Marka Woźniaka, a „Monitor Wielkopolski” jest wśród partnerów medialnych konkursu.

Do tegorocznej edycji WPP zgłoszono 321 zdjęć pojedynczych i 989 obrazów w 142 zestawach (razem – 1310 fotografii) autorstwa 84 osób. Po obradach jury wyłoniło 33 zdjęcia pojedyncze oraz 9 zestawów 24 autorów.

Zwycięcy zostaną ogłoszeni uroczystie dopiero podczas wernisażu pokonkursowej wystawy, który zaplanowano na 15 grudnia w Galerii WBPiCAK przy ul. Prusa 3 w Poznaniu. Na razie jury podało jedynie, że wśród nominowanych do nagród znaleźli się: Michał Adamski, Przemek Błaszczewicz, Łukasz Cynalewski, Vladyslav Gardash, Jarosław Hemmerling, Adam Jastrzębowski, Janusz Jurek, Tomasz Kluczyński, Mikołaj Konkiewicz, Weronika Krawczuk, Artur Kucharczak, Marek La-

Jedno ze zdjęć z zestawu „Pandemia śmieci” autorstwa Jakuba Rybickiego.

pis, Dariusz Madziński, Justyna Olszewska, Jakub Rybicki, Norbert Rzepka, Magdalena Sobczak, Mateusz Sobierajski, Dawid Stube, Paweł Szott, Paweł Śpiewak, Michael Toporowski, Robert Woźniak, Marek Zakrzewski.

– Z wielką niecierpliwością i entuzjazmem czekałam na obrady jury Wielkopolska Press Photo. Jak dla każdego fotografa, tak i dla mnie była to doskonała okazja, aby przekonać się, co przykuwa uwagę moich kolegów i kole-

żanek z Wielkopolski. Byłam niezwykle ciekawa, na czym polega oryginalność ich perspektywy – podsumowuje przewodnicząca jury Karolina Jonderko.

Jak pandemiczną rzeczywistość ujęli wielkopolscy

fotoreporterzy? Co jeszcze w ostatnim roku przykuło ich uwagę? Prezentujemy wybrane fotografie spośród nagrodzonych, wyróżnionych i dopuszczonych przez jury do pokonkursowej wystawy.

► str. 8-9

O wolności

W Poznaniu zastanawiano się, jaki jest stan polskiej demokracji po 103 latach od odzyskania niepodległości. Z udziałem marszałka odbyła się 11 listopada debata „Wolność kocham i rozumiem”.

► str. 2

Nasza żywność

Samorząd województwa podejmuje działania mające zapobiec marnotrawieniu żywności oraz reklamuje regionalne przysmaki i sprawdzonych producentów. Przed świętami można wspomóc najbardziej potrzebujących i wesprzeć lokalnych wytwórców.

► str. 7

To są zawody z przyszłością

Na zdobycie jakiego fachu warto postawić, by mieć pewność zatrudnienia w Wielkopolsce? W jakich zawodach mamy w regionie największe deficyty? Po raz kolejny zbadał to dokładnie Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu.

► str. 12

Inna strona samorządu

Krzysztof&Maryla – nowy duet na polskiej scenie muzycznej? Filharmoniczna sztuka... promowania. Proszę państwa, kiedy skończył się w Polsce komunizm? Na urodziny do Sow. ► str. 16

NA WSTĘPIE

Artur Boiński

POKOLORUJMY

Smutne te zdjęcia – pomyślałem, gdy obejrzałem złożone strony, na których – jak co roku – w pewien sposób podsumowujemy minione dwanaście miesięcy, prezentując wybrane prace docenione przez jury konkursu Wielkopolska Press Photo. Bo nawet te, które nie ilustrują bezpośrednio zmagania z pandemią, jakieś takie mało kolorowe...

Oczywiście, taki rodzaj podsumowania mijającego roku obarczony jest sporą dozą subiektywizmu. Przecież niemal każdy z nas jakoś dostosowuje się do zmieniających się okoliczności i stara się, w swoim małym świecie, funkcjonować w miarę normalnie. Tego fotoreporterzy zazwyczaj nie uwieczniają. Co nie zmienia faktu, że niemal dwa lata życia z pandemią odciskają na nas swoje piętno.

Na świąteczno-noworoczny czas chciałbym życzyć nam wszystkim, byśmy za rok mogli obejrzeć na naszych łamach zdjęcia dużo radośniejsze i bardziej kolorowe. Życzę też, byśmy wszyscy pamiętali, że to pokolorowanie świata wokół nas na jaśniejsze barwy w dużej mierze zależy od nas samych, od tego, na ile odpowiedzialnie będziemy postępować. ■

Wiedza o samorządzie

6 grudnia w WSKZiU nr 2 w Poznaniu odbyła się gala finałowa samorządowego projektu „Budujemy społeczeństwo obywatelskie”.

Projekt edukacyjny, promujący postawy obywatelskie wśród Wielkopolan, skierowano do odbiorców w różnym wieku. Dla klas IV-VI przewidziano konkurs fotograficzno-plastyki „Nasze – Wielkopolskie”, zespoły z klas VII-VIII miały rozgrywkę ligi przedmiotowej z wiedzy o społeczeństwie, a licealistom zaproponowano dwuetapowy „konkurs

świadomego obywatelstwa”. Nauczyciele mogli skorzystać z cyklu webinarium lub wziąć udział w konkursie na scenariusz lekcji z edukacji obywatelskiej.

– To konkretna wiedza (nie ideologia polityczna!) o tym, czym zajmuje się samorząd województwa, marszałek czy urząd marszałkowski. Wiedza, która przybliży obywatelowi, jak może wpływać na swoje otoczenie – informowała Paulina Stochniałek z zarządu województwa, która 6 grudnia w Poznaniu wręczyła laureatom nagrody. RAK

Debata o wolności

W Poznaniu zastanawiano się, jaki jest stan polskiej demokracji po 103 latach od odzyskania niepodległości.

W debacie wzięli udział m.in. marszałek Marek Woźniak i reżyserka Agnieszka Holland.

Pod patronatem marszałka Marka Woźniaka, prezydenta Poznania Jacka Jaśkowiaka i starosty poznańskiego Jana Grabkowskiego odbyła się, zorganizowana przez Fundację Malta, debata „Wolność kocham i rozumiem”. Rozmawiano 11 listopada, w 103. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, w Sali Białej Urzędu Miasta Poznania, a przebieg dyskusji można było śledzić na antenie TVN24.

Obok wspomnianych samorządowców, w debacie uczestniczyli byli prezydenci Bronisław Komorowski

i Aleksander Kwaśniewski, duchowni, naukowcy, artyści.

– Jako obywatela niepokoi mnie i zasmuca stan polskiej demokracji, odchodzenie od zasady wolności, która jest podstawą Ewangelii. Tak jak wielu Polaków uważam, że w Święto Niepodległości najlepszym wyrazem patriotyzmu jest obrona demokracji. Stąd ta debata – tłumaczył jej pomysłodawca, dominikanin o. Nikodem Brzózy.

Podsumowując spotkanie, marszałek Marek Woźniak stwierdził, że jednym z kluczy do rozwoju demokracji w Polsce są samorządy, skupione wokół nich wspólno-

ty lokalne i regionalne, stanowiące realną opozycję dla „jedynie słusznego” sposobu widzenia przyszłości państwa. – Dlatego bardzo ważna jest obrona samorządu przed wasalizacją. Niestety, obecnie odbywa się ona według prostej reguły „bądź grzeczny i ładnie poproś”. Taka jest dzisiaj wizja stosunku państwa do samorządu – zauważył marszałek.

Podczas dyskusji poruszano kwestie związane z edukacją młodych Polaków, sytuacją na granicy polsko-białoruskiej, populizmem czy zaangażowaniem Kościoła w politykę. ABO

Zmiany na kolei

Nowe połączenia, wydłużenie relacji pociągów, utrudnienia w rozkładzie jazdy – to część zmian dla pasażerów kolei, o których poinformował 6 grudnia w UMWW wicemarszałek Wojciech Jankowiak.

Podczas zdalnej konferencji prasowej zaprezentowano kilka zmian w rocznym rozkładzie jazdy pociągów w Wielkopolsce, realizowanym przez spółki POLREGIO i Koleje Wielkopolskie.

Nowością są sezonowe szybkie połączenia z Poznania do Świnoujścia i Kołobrzegu, skrócenie o 1,5 godz. przejazdu pociągami do Szklarskiej Poręby oraz wydłużenie relacji z Poznania do Łodzi Kaliskiej – do Warszawy. Ponadto dwie dodatkowe pary pociągów pojadą do Mogilna, nowa para będzie kursować do Odolanowa, a stacje Wyrzysk i Osiek zyskają połączenie (przez Piłę) z Poznaniem.

W godzinach porannego szczytu komunikacyjnego zaplanowano przyjazd do stacji Poznań Główny z każdego kierunku od 5 do 7 pociągów w zależności od linii. Z kolei w godzinach popołudniowych w szczyście komunikacyjnym na większości linii z poznańskiego dworca odjeżdżać będzie 6-7 składów.

– Łącznie każdej doby będą uruchamiane 392 pociągi, co statystycznie oznacza, że w godz. 4.30 – 23.15 ich przyjazd i odjazd zaplanowano średnio co 5 minut – zapewniał wicemarszałek Wojciech Jankowiak.

Nowy rozkład jazdy pociągów wchodzi w życie od 12 grudnia. RAK

Macron w komitecie

Prezydent Francji Emmanuel Macron był gościem honorowym ostatniej w tym roku sesji Europejskiego Komitetu Regionów.

W grudniowym posiedzeniu organu skupiającego unijnych samorządowców, które odbyło się w formule hybrydowej (w Brukseli i online), wziął udział marszałek Marek Woźniak.

Z prezydentem Francji, która od stycznia przejmuje unijną prezydencję, samorządowcy rozmawiali m.in. o praworządności i demokracji. Emmanuel Macron przywołał postać zamordowanego prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza jako synonim walki o wolność i przeciwdziałania nietolerancji. Podczas debaty z członkami KR opowiedział się za rozbudową elektrowni atomowych w Europie oraz skuteczną ochroną granic zewnętrznych UE. ABO

Mają nowy tomograf

Od kilku tygodni w Szpitalu Wojewódzkim przy ulicy Juraszów („na Lutyckiej”) w Poznaniu wykorzystywany jest nowy tomograf komputerowy.

Zakup wartego niemal 6,5 miliona złotych sprzętu został sfinansowany z budżetu województwa.

– Urządzenie już służy wielkopolskim pacjentom. A badań czeka go dużo. Poprzedni tomograf wykonywał ich nawet czterdzieści dziennie i był ogromnie wykorzystywany, groził awarią. Zakup ten jest szczególnie istotny również z punktu widzenia dużego znaczenia diagnostyki związanej z COVID-19 – podkreśla członek zarządu województwa Paulina Stochniałek, która z dyrektorem szpitala Piotrem Nowickim 23 listopada przebiegła symboliczną wstęgę podczas uroczystości oddania urządzenia do użytku. ABO

W uroczystości przekazania urządzenia do użytku wzięli udział Paulina Stochniałek z zarządu województwa i dyrektor szpitala Piotr Nowicki.

Tomograf będzie służył do diagnozowania zarówno pacjentów planowych, jak i przyjmowanych w trybie nagłym. Bezawaryjne działanie takiego sprzętu pozwala ograniczyć ryzyko przerwania ciągłości realizowania świadczeń przez podległy samorządowi województwa szpital. ABO

Współpracują mimo pandemii

1 grudnia oficjalnie podsumowano rezultaty projektu „Hackathon Partnerstwa Odry – innowacyjni razem przeciwko pandemii”.

Przypomnijmy, że zwycięzcami hackathonu zostały zespoły z Wielkopolski, które zaprezentowały projekty: „Mój eWnuczek” oraz „Polsko-Niemieckie Dni Kultury Młodzieżowej – KulturellSwitch”. Z ich szczegółami – w ramach zdalnych obrad gremium doradczego Stowarzyszenia Zamek Trebnitz – zapoznali się 1 grudnia wicemarszałek Wojciech Jankowiak oraz sekretarz stanu w Ministerstwie Finansów i Spraw Europejskich Brandenburgii Jobst-Hinrich Ubbelohde.

Spotkanie było też okazją do omówienia dalszej współpracy między partnerami, choć sytuacja pandemiczna w Europie utrudnia obecnie wiele działań. RAK

Lekcje z wodorem

6 grudnia w Technikum Energetycznym w Poznaniu rozstrzygnięto konkurs „Wodór przyszłością energetyki”.

Poznańskie Technikum Energetyczne dołączyło do inicjatywy „Szkoły Wodowej”, realizowanej przez samorząd województwa w ramach przedsięwzięcia pt. „Budowa systemu wsparcia wysokiej jakości projektów B+R+I, w szczególności rozwijających technologie nisko i zeroemisyjne, ze szczególnym uwzględnieniem wodoru”. Jego celem jest promocja i rozwój alternatywnych źródeł energii i sposobów ich wykorzystania.

W konkursie, który miał formę testu wielokrotnego wyboru z jedną poprawną odpowiedzią, mogli wziąć udział wszyscy uczniowie szkoły. Zakres materiału (np. pozyskiwanie wodoru, transport, magazynowanie, zastoso-

sowanie) i pomoce dydaktyczne udostępniono chętnym 21 października, a test przeprowadzono 29 listopada. Zwyciężył Tymon Kurbasik, drugie miejsce zajął Aleksander Gut, a trzecie – Krzysztof Jasiniak.

– Konkurs to dobry przykład tego, jak szkoła może poszerzać horyzonty poznawcze uczniów, zwiększając świadomość młodego pokolenia wobec wyzwań gospodarczych i środowiskowych – mówił podczas wręczenia nagród Jacek Bogusławski z zarządu województwa. – Jestem pewien, że podjęta przez grono pedagogiczne inicjatywa, promująca działania ekologiczne, będzie inspiracją dla innych szkół i przyczyni się do rozwoju kompetencji uczniów w zakresie nauk ścisłych oraz przygotowania ich do zmieniających się warunków gospodarczych. RAK

Jaki będzie budżet na 2022 rok?

Radni województwa debatują o przyszłorocznych finansach regionu.

Podczas sesji sejmiku, która odbyła się 29 listopada w trybie zdalnym (a także w trakcie poprzedzających ją kilkunastu posiedzeń komisji), radni w pierwszym czytaniu przeanalizowali założenia do budżetu województwa na 2022 rok oraz do wieloletniej prognozy finansowej regionu. Jak prezentują się te najważniejsze dokumenty?

Skarbnik województwa Elżbieta Kuzdro-Lubińska poinformowała, że przyszłoroczne dochody oszacowano na poziomie 1,95 mld zł, a wydatki sięgną 2,07 mld zł. Deficyt w wysokości 119 mln zł będzie sfinansowany z własnych środków, które zostały po rozliczeniu budżetów z lat 2019 i 2020.

500 mln zł na drogi

Przyszłoroczne wydatki inwestycyjne samorządu województwa wyniosą 910 mln zł. Na co region przeznaczy najwięcej pieniędzy?

– 3/5 naszego budżetu przeznaczymy na dwa kluczowe dla samorządu obszary, tj. drogi i kolej oraz ochronę zdrowia. Pozostałe pieniądze wesprą kulturę, oświatę czy ochronę środowiska – wyjaśniał 15 listopada podczas zdalnego spotkania z dziennikarzami marszałek Marek Woźniak.

Na budowę dróg wojewódzkich (np. obwodnic Gostynia, Wronek, Rogoźna; budowę mostu nad Wartą w Rogalinku) zaplanowano 399,2 mln zł, a na bieżące utrzymanie dróg i mostów – dodatkowe 100 mln zł.

W przyszłym roku zostanie m.in. zakończona budowa Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka.

Coraz więcej pieniędzy przeznaczamy na solidarnościowe, partnerskie projekty, obejmujące wiele dziedzin życia

Na dofinansowanie wojewódzkich kolejowych przewozów pasażerskich przeznaczono 230 mln zł oraz dodatkowe 15,4 mln zł (we współpracy z lokalnymi samorządami) na funkcjonowanie Poznańskiej Kolei Metropolitalnej.

Wydatki inwestycyjne na ochronę zdrowia to 290,9 mln zł. W ramach tej kwoty w przyszłym roku zostanie m.in. zakończona budowa Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Poznaniu. Ponadto przy ulicy Strze-

leckiej w Poznaniu kontynuowana będzie rozbudowa Wielkopolskiego Centrum Onkologii, przy Szpitalu Wojewódzkim w Poznaniu powstanie Centrum Medycyny Ratunkowej, a obiekty Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego przejdą gruntowną modernizację.

Budżet proobywatelski

W budżecie zaplanowano też dotacje dla 21 marszałkowskich instytucji kultury, które wyniosą w 2022 r. 131 mln

zł. Na inwestycje w tym obszarze przeznaczono 28 mln zł. W przyszłym roku zakończą się prace przy projektach unijnych, dofinansowanych z WRPO 2014+, realizowanych w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy oraz w muzeum w Lewkowie. Kontynuowane będą z kolei: modernizacja sceny głównej Teatru Wielkiego im. St. Moniuszki w Poznaniu oraz gruntowny remont Muzeum Ziemi Kaliskiej, dofinansowany z programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

– To będzie także budżet proobywatelski, bo mamy w nim wiele programów, które samorząd województwa dedykuje innym samorządom i organizacjom pozarządowym. Coraz więcej pieniędzy przeznaczamy na solidarnościowe, partnerskie projekty, obejmujące wiele dziedzin życia – mówił dzien-

nikarzom Marek Woźniak. – Wśród nich są np. „Szatnia na medal” i „Kulisy kultury”.

Co z poprawkami?

– Gdybym miał najkrócej scharakteryzować budżet na 2022 rok, to bez wątpienia jest to budżet przejściowy – podsumował marszałek, wyjaśniając, że wydatki będą realizowane pomiędzy dwiema unijnymi perspektywami finansowymi. Przejściowość odnosi się też do zmiany od 2023 r. w zakresie centralizacji dysponowania dochodami z podatku CIT.

O tej kwestii informowała podczas obrad komisji i w trakcie sesji skarbnik województwa. Program „Polski Ład” zakłada, że samorządy zamiast dotychczasowych wpływów z podatku CIT otrzymają z Ministerstwa Finansów stałą comiesięczną transzę.

– Z jednej strony oznacza to pewną stabilizację przychodów do budżetu, ale z drugiej strony zastosowany mechanizm powoduje, że od 2023 r. będziemy mieli wpływy z podatku CIT niższe o około 300 mln zł rocznie, a ewentualne rekompensaty otrzymamy dopiero rok po rozliczeniu budżetów – alarmowała Elżbieta Kuzdro-Lubińska.

Podczas sesji sejmiku radni koalicji rządzącej (Henryk Szopiński, Przemysław Ajchler, Jan Grzesiek, Jarosław Maciejewski, Marek Gola, Andrzej Pichet) zwracali uwagę na ryzyko związane z wprowadzeniem „Polskiego Ładu” (niższe wpływy

z podatków dla samorządów), wysoką inflacją, rosnącymi cenami energii surowców, drożącymi inwestycjami, wpływem pandemii na gospodarkę. Z kolei przedstawiciele PiS (Zbigniew Czerwiński, Adam Bogrycewicz, Marek Sowa) wskazywali na dobrą koniunkturę gospodarczą, wysokie wpływy z podatków, spadające zadłużenie województwa.

Zbigniew Czerwiński zgłosił też w imieniu klubu PiS kilka poprawek do projektu budżetu. Apelowo o: większe wydatki na program „Deszczówka”; zwiększenie dotacji dla kolejek wąskotorowych w powiatach gnieźnieńskim i średzkim; dotacje dla przewoźników kolejowych na pilotażową ulgę weekendową na przewóz rowerów dla dużych rodzin; prace projektowe i budowę ścieżek rowerowych przy drogach wojewódzkich; przygotowanie dokumentacji dla remontu drogi nr 189 na odcinku Złotów – Kujan; wsparcie dla Poznania na budowę Muzeum Powstania Wielkopolskiego; fundusze na szkolenie strzeleckie młodzieży realizowane przez bractwa kurkowe.

Skąd wziąć na to pieniądze? Według PiS, likwidując np. program in vitro, ograniczając wydatki na promocję województwa, zmniejszając dotacje dla Teatru Wielkiego i Teatru Nowego w Poznaniu. Marszałek Marek Woźniak zapowiedział, że zarząd województwa przyjrzy się tym uwagom, a ostateczne decyzje sejmik podejmie 20 grudnia. **RAK**

Promujemy na świecie naszą gospodarkę

Dzięki samorządowi województwa przedsiębiorcy z naszego regionu mieli okazję zdobyć doświadczenia i nawiązać kontakty w krajach skandynawskich i w Niemczech.

Delegacja samorządu województwa i Wielkopolskiej Rady 30 (składającego się z przedsiębiorców organu doradczego marszałka) od 23 do 26 listopada przebywała z wizytą studyjną w Danii i Szwecji. Wielkopolanie rozmawiali tam z przedstawicielami polskich placówek odpowiedzialnych za promowanie kooperacji gospodarczej i wymieniaли się doświadczeniami z reprezentantami miejscowych instytucji zaj-

mujących się wspieraniem biznesu.

– Zarówno Kopenhaga, jak i Malmö obdarowały nas masą nowych inspiracji, które teraz przełożymy na nasze realia. Wielkopolscy przedsiębiorcy na pewno tu wrócą, a ja trzymam za nich kciuki – podsumował stojący na czele delegacji Jacek Bogusławski z zarządu województwa.

Także dzięki wsparciu regionalnego samorządu wielkopolskie firmy miały okazję zaprezentować się podczas ważnych imprez targowych: od 16 do 18 listopada na Space Tech Expo Europe w Bremie, a w dniach 17-18 listopada na Nordic Organic Food Fair w Malmö. **ABO**

Wola przejdzie do Poznania

Po kilkunastu latach Centrum Wyszkozenia Jeździeckiego Hipodrom Wola zmieni swojego samorządowego właściciela – z województwa trafi do miasta.

Podczas listopadowej sesji sejmiku radni, większością głosów, przyjęli uchwałę wyrażającą zgodę na przekazanie przez województwo miastu Poznań w drodze darowizny udziałów w tej spółce.

Jak przypomniał podczas posiedzenia Komisji Gospodarki wicemarszałek Wojciech Jankowiak, hipodrom został przejęty przez województwo od ministra rolnictwa w 2004 roku. Przez lata tereny te służyły rekreacyjnie głównie mieszkańcom Poznania, jednak spółka przez lata przynosiła straty.

Hipodrom Wola to nie tylko kosztochłonne obiekty, jak zabytkowa trybuna (na zdjęciu), ale i wielohektarowy teren.

Choć formalnie nieruchomości została obecnie wyceniona na ponad 30 mln zł, to gdy kilka lat temu województwo chciało sprzedać spółkę na wolnym rynku za kilka-

naście milionów złotych, nie znalazł się chętny do jej nabywania. Od kilku lat trwały rozmowy z miastem na temat przekazania terenu. Teraz ma to nastąpić, a hipodrom

najprawdopodobniej znajdzie się w zarządzie Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Mimo że w poprzednich latach radni często krytykowali regularne dokapitalizowanie spółki przez województwo, teraz podczas sesji część z nich, zwłaszcza z PiS, zastanawiała się, czy bezpłatne przekazanie udziałów nie jest niegospodarnością.

– Nie ma mowy o niegospodarności, przecież tu jeden samorząd przekazuje majątek drugiemu. Cieszę się, że po latach naszych zabiegów o takie rozwiązanie w końcu do niego dojdzie – podkreślał marszałek Marek Woźniak. – Niezależnie od tego, kto będzie nim formalnie władał, ten teren nadal będzie służył głównie mieszkańcom Poznania. **ABO**

SEJMIKOWE PYTANIA

PRZEDSTAWIAMY TEMATY, KTÓRE RADNI PORUSZALI 29 LISTOPADA, PODCZAS XXXVI SESJI SEJMIKU, W RAMACH PUNKTU „INTERPELACJE I ZAPYTANIA”.

Marek Sowa (PiS) zgłosił zapytania dotyczące procedowania pięciu wniosków z województwa wielkopolskiego złożonych w ramach naboru do programu „Kolej+”, przewidywanego terminu termomodernizacji Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego w Lesznie.

Adam Bogrycewicz (PiS) interpelował w sprawie profilu facebookowego marszałka Marka Woźniaka, pytając o szczegóły finansowania przez Urząd Marszałkowski zamieszczanych tam publikacji.

Zofia Szalczyk (PSL) w swojej interpelacji poruszyła kwestię potrzeby budowy ścieżki rowerowej na terenie gminy Przemęt, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 305 na odcinku Mochy – Kaszczor – Wielen.

Agnieszka Grzechowiak (SLD-LR) złożyła interpelację dotyczącą pomocy w renowacji zabytkowego lustra stojącego w holu węgrowskiego I Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Wielkopolskich.

Krystyna Kubicka-Sztul (SLD-LR) interpelowała w sprawie konieczności ustawienia znaków ograniczenia prędkości przy drodze wojewódzkiej nr 432 na odcinku ze Środy Wielkopolskiej do Ruszkowa.

Mirosława Rutkowska-Krupka (PO) w swoim wystąpieniu przekazała podziękowania wódcy i mieszkańcom Białosłowi i Skórki za podjęcie – po interpelacji radnej – interwencji na tamtejszych odcinkach dróg wojewódzkich.

Łukasz Grabowski (PiS) zgłosił zapytanie i interpelację dotyczącą poprawy bezpieczeństwa: na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 434 z ulicą Śremską w Kórniku – Bninie oraz na drodze wojewódzkiej nr 260 w sołectwie Małachowo Żłych Miejsz w gminie Witkowo.

Ponadto radni złożyli następujące pisemne interpelacje i zapytania: **Filip Kaczmarek (PO)** – w sprawie postępowania administracyjnego dotyczącego cofnięcia pozwolenia na instalację do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych; **Zofia Itman (PiS)** – na temat korekt w rozkładzie jazdy na trasach Gniezno – Jarocin oraz Jarocin – Krotoszyn oraz uruchomienia połączeń Poznań – Konin – Koło – Babiak – Zaryń i Poznań – Konin – Koło – Ponętów – Dąbie nad Nerem; **Henryk Szopiński (PO)** – w kwestii poprawy bezpieczeństwa użytkowników drogi wojewódzkiej nr 189 poprzez wycięcie trzech drzew w miejscowości Śmiardowo Złotowskie; **Jerzy Lechnerowski (niezrzeszony)** – o budowę nowej drogi wojewódzkiej nr 434, łączącej węzeł Poznań Wschód na autostradzie A2 z węzłem Kórnik Północ na drodze krajowej S11. **ABO**

Warto się zaszczepić

Po gorącej dyskusji sejmik zwrócił się do rządu o podjęcie działań, które pomogą walczyć z pandemią.

Stosunkiem głosów 22 za, 9 przeciw, 1 głosem wstrzymującym sejmik przyjął 29 listopada stanowisko dotyczące obowiązku szczepień przeciwko koronawirusowi oraz wprowadzenia ograniczeń dla osób, które nie korzystają ze szczepionek.

„W trosce o zdrowie Wielkopolan oraz mieszkańców całej Polski” sejmik zaapelował do premiera i ministra zdrowia o „podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia obowiązku szczepień ochronnych przeciwko COVID-19, przynajmniej wobec grup pracowników szczególnie narażonych na dużą liczbę kontaktów międzyludzkich (w tym zwłaszcza: opieki zdrowotnej, oświaty, pomocy społecznej, usług związanych z handlem i gastronomią)”.

„Uważamy, iż powszechne i obowiązkowe szczepienia stanowią obecnie najskuteczniejszy, dostępny środek ochrony zdrowia publicznego, który powinien być wdrożony przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej” – napisali radni. I dodali: „Słusznym działaniem, wzorem m.in. Francji, Bułgarii, Austrii, Grecji czy Holandii, byłoby także wprowadzenie ograniczenia dostępności do usług innych niż pierwszej potrzeby (jak np. sklep spożywczy, lekarz, apteka) dla osób niezaszczepionych po to, by nie narażać na skutki nieodpowiedzialności społecznej zaszczepionych obywateli”.

Inicjatorzy uchwały z zarządu województwa wskazywali, że brak odpowiednich działań („rząd walczy ze skutkami pandemii, zamiast z pandemią”) oznacza problemy dla zdrowia obywateli (nie tylko chorych na COVID-19, ale i tych, którzy cierpią na inne dolegliwości, lecz mają

ograniczony dostęp do leczenia), dla systemu opieki medycznej, systemu edukacji, gospodarki.

Choć podkreślano merytoryczny charakter stanowiska, przywoływano naukowe argumenty i wiele statystyk, a nawet przeciwnicy uchwały z klubu PiS zapewniali, że są za szczepieniami (ale „bez przymusu”), to jednak w dyskusji nie brakowało wątków politycznych.

– Rząd nie podejmuje koniecznych działań ze względu na ochronę swoich interesów politycznych, co stoi w sprzeczności z ochroną zdrowia i życia obywateli – mówił marszałek Marek Woźniak.

A szef klubu PO Henryk Szopiński precyzował: – Mam wrażenie, że w interesie rządu jest przeczekanie sytuacji, by nie stracić elektoratu na rzecz Konfederacji.

– Codziennie umiera na COVID ponad 400 osób. To tak, jakby w 20 dni zniknął z mapy Kórnik – obrazowała przewodnicząca komisji zdrowia Tatiana Sokołowska (KO). – Inne rządy chronią swoich obywateli. A nasz?

– Nie antagonizujemy społeczeństwa, nie otwieramy kolejnego frontu. Chcemy doprowadzić do zamieszek, jak w Wiedniu czy Amsterdamie? – odpowiadał szef klubu PiS Zbigniew Czerwiński.

– Państwo z PO przypomina mi tych, którzy chcieli wprowadzić prohibicję w USA – mówił Leszek Bierła (PiS). A jego klubowi koleżki wskazywali na „zabieranie wolności”, „ograniczanie praw jednostki”, „ dyskryminowanie i segregowanie”.

– O wolności proszę powiedzieć tym chorym, którzy nie mogą się dostać na operację, bo łóżka są zajęte przez niezaszczepionych z koronawirusem – odpowiadała Paulina Stochniałek z zarządu województwa. – Ubolewam, że polskie państwo jest tak słabe, by bać się „burzenia pokoju społecznego” z powodu niebezpiecznej, choć głośnej grupy. **ABO**

NAGRODA ZA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE I POPULARYZACJĘ WIEDZY

Prof. Piotr Rzymki z Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu otrzymał na początku listopada w sesji sejmiku Nagrodę Naukową Samorządu Województwa Wielkopolskiego oraz 25 tys. zł. Wyróżnienie przyznano po raz pierwszy. Przewodnicząca sejmiku Małgorzata Waszak-Klepka przypomniała życiorys laureata, wymieniając najważniejsze osiągnięcia i aktywności, poczynając od publikacji w renomowanych magazynach naukowych (m.in. na temat pandemii COVID-19), po prowadzenie badań. Inicjator nagrody naukowej Filip Kaczmarek, przewodniczący sejmikowej Komisji Edukacji i Nauki, dodał, że istotą wyróżnienia jest ukazanie i uznanie, że nauka oraz badania mają znaczny wpływ na nasze życie, w tym na rozwój Wielkopolski: – Samorząd województwa chce w ten sposób uhonorować badaczy z regionu, reprezentujących różne dziedziny i dyscypliny nauki za ich osiągnięcia z ostatnich pięciu lat. – Wszyscy wiemy, że popularyzacja nauki jest rzeczą niezwykle wymagającą. Pan profesor czyni to z dobrymi skutkami, wzbogacając społeczeństwo o niezbędną wiedzę – mówił z kolei marszałek Marek Woźniak. – Działalność naukową, dydaktyczną czy informowanie społeczeństwa o pandemii i szczepionkach przychodzi nam realizować w czasie silnej społecznej polaryzacji i wylewającej się fali hejtu – zauważył natomiast prof. Piotr Rzymki, który podczas krótkiego wykładu tłumaczył wpływ szczepień na walkę z koronawirusem. **RAK**

Wyższe pobory dla samorządowców

Na listopadowej sesji sejmik zdecydował o podniesieniu – ze wstecznym wyrównaniem od sierpnia – pensji marszałka i diet radnych województwa.

To, podobnie jak ostatnio we wszystkich samorządach, reakcja na zmianę regulacji dokonanych na szczeblu centralnym (po ponad trzech latach od głośnego obciążenia o 20 procent pensji m.in. samorządowcom po decyzji Jarosława Kaczyńskiego, będącej pokłosiem krytykowa-

nych nagród dla członków rządu Beaty Szydło).

29 listopada sejmik przyjął uchwałę ustalającą wynagrodzenie marszałka województwa. Sumując wszystkie składowe, Marek Woźniak otrzymał wynagrodzenie w wysokości 22.300 złotych brutto. Dotąd pensja marszałka wynosiła 11.800 złotych.

Podczas sesji radni zmienili również Regulamin Sejmiku Województwa Wielkopolskiego, wprowadzając do niego ustawową zmianę, podnosząc

ją podstawę naliczania swoich diet. Dotąd radny województwa otrzymywał między nieco ponad 2300 a niespełna 2700 złotych (ta wysokość zależy od pełnionych funkcji i liczby komisji, których jest się członkiem). Po zmianach te widełki wzrosły do kwot sięgających 3700-4300 złotych.

Przy okazji dokonano też innych korekt w sejmikowym regulaminie. Odrzucając poprawkę forsowaną w tej sprawie przez PiS, zatwierdzono rezygnację z możliwości za-

bierania przez radnych podczas sesji głosu w trybie „ad vocem”. Już w trakcie prac komisyjnych nie znalazła natomiast poparcia większość propozycja, by skrócić maksymalny czas jednorazowego wystąpienia na sesji z 10 do 5 minut. Ograniczono jedynie do 2 minut czas na uzasadnienie zgłoszonego w trakcie sesji wniosku formalnego. Doprecyzowano też katalog przypadków będących podstawą do usprawiedliwienia nieobecności radnego. **ABO**

Jak zatrzymać smog

Sejmik zmienił 29 listopada zapisy w trzech uchwałach antysmogowych.

Od 2041 r. we wschodniej Wielkopolsce (Konin i powiaty: koniński, kolski, słupecki, turecki) obowiązująć będzie zakaz spalania paliw węglowych. Dodano też zapisy, że piecze na paliwa stałe muszą spełniać wymagania dla kotłów 5. klasy, a kontrolowane w zakresie przestrzegania tych uchwał podmioty są zobowiązane przedstawić świadectwa jakości pieców.

Przypomnijmy, że uchwały antysmogowe (dla Wielkopolski, dla Poznania i dla Kalisza) obowiązują od 1 maja 2018 r. Wprowadziły one restrykcje dotyczące starych kotłów i kłopskiej jakości opału. Nie wolno spalać: węgla brunatnego, mułów i flokokoncentratów węglowych, miałów najniższej jakości czy drewna, którego wilgotność przekracza 20 proc. Z kolei węgiel kamienny powinien po spalaniu mieć m.in. niską zawartość popiołu. **RAK**

Stop antysemitom

Radni potępił bulwersujące wydarzenia w Kaliszu.

Sejmik Województwa Wielkopolskiego potępił antysemitom i godzące w praworządność wydarzenia, do których doszło w centrum Kalisza w dniu 11 listopada 2021 roku. W ich trakcie demonstranci, przybyli z różnych stron Polski, wykrzykiwali skrajnie nienawistne hasła, a także dokonali publicznego spalania kopii „Statutu kaliskiego” – napisali radni w stanowisku przyjętym podczas listopadowej sesji.

Jak mówił w imieniu klubu PSL, który zainicjował dokument, wicemarszałek Krzysztof Grabowski, Wielkopolska jest nowoczesnym, silnym, otwartym i przyjaznym regionem, mającym ugruntowaną pozycję w Europie oraz cieszącym się owocnymi kontaktami partnerskimi o wymiarze międzynarodowym. Stąd konieczność podkreślenia przez sejmik, że „wyraża zdecydowany sprzeciw wobec prób organizacji na terenie regionu podobnych tego typu wydarzeń o zabarwieniu antysemitom czy dyskryminującym jakąkolwiek inną grupę społeczną, narodową czy też wyznaniową”.

– Jesteśmy to winni wszystkim mieszkańcom Wielkopolski, której wizerunek psują tego typu wystąpienia, jak w Kaliszu – podkreślał Henryk Szopiński z PO.

Stanowisko poparło 22 radnych, 2 było przeciw, a 7 wstrzymało się od głosu. Sceptycyzm wobec przyjęcia dokumentu tłumaczył Zbigniew Czerwiński z PiS, któremu nie spodobało się przywołanie w uchwale skutków,

FOT. ARTUR BOJŃSKI

Stanowisko przyjęto podczas sesji, która odbyła się 29 listopada w trybie zdalnym.

do jakich doprowadził antysemitom podczas II wojny światowej.

– Nieodpowiednie jest zrównywanie wybryku kilkudziesięciu prorosyjskich oszołomów z tym, co działo się podczas II wojny światowej – mówił podczas sesji. A wcześniej, na posiedzeniu komisji, argumentował: – To jednak było paru idiotów, a nie Holocaust.

– Trzecia Rzesza też zaczęła się od „grupki idiotów”

– ripostował wówczas wicemarszałek Wojciech Jankowiak.

PiS proponował, by sejmik jedynie poparł stanowisko wcześniej przyjęte w tej sprawie przez Radę Miasta Kalisza. Większość radnych odrzuciła ten pomysł, uznając, że odrębny dokument będzie miał mocniejszą wymowę.

Stanowisko przekazano parlamentarzystom, premierowi, wielkopolskim samorządowcom. ABO

Nie podziękowali za „Polski Ład”

Sejmik nie przyjął stanowiska, zaproponowanego przez radnych Prawa i Sprawiedliwości, w którym miałby podziękować rządowi za proinwestycyjną politykę.

Projekt stanowiska w sprawie realizacji Strategii rozwoju województwa do 2030 r. dzięki rządowemu funduszowi „Polski Ład” zaprezentował w imieniu klubu PiS radny Adam Bogrycewicz, który mówił o „bezprecedensowym wsparciu” wielkopolskich samorządów: – Promisy inwestycyjne, które przyznał rząd, opiewają na kwotę niemal 2 mld zł i przyniosą wiele korzyści.

Przedstawiciele PiS (Robert Popkowski, Zbigniew Czerwiński, Leszek Bierła, Łukasz Grabowski, Marek Sowa, Łu-

cja Zielińska, Zofia Itman) wskazywali konkretne kwoty, które mają trafić do poszczególnych samorządów. Wymieniono liczne zaplanowane inwestycje, m.in. w drogi, kanalizację, szkoły.

– Nigdy w historii nie mieliśmy takiego programu, obejmującego także przedsięwzięcia na obszarach peryferyjnych, tj. w północnej i we wschodniej Wielkopolsce czy w mniejszym stopniu, na jej południowym krańcu – zauważył Zbigniew Czerwiński.

Te argumenty nie przekonały radnych koalicji rządzącej, którzy zagłosowali przeciw przyjęciu stanowiska.

– 25 października dowiedzieliśmy się o podziale pieniędzy na zadania w ramach „Polskiego Ładu” dla 2490 gmin, 320 powiatów i 16 wo-

jewództw. Kto podjął tę decyzję, nie konsultując jej i nie rozmawiając: komu, ile i na co przyznać pieniądze? To jest zaprzeczenie idei samorządności. My chcemy 2 czy nawet 5 mld zł dla Wielkopolski, ale przekazywanych według jasnych kryteriów podziału – mówił wicemarszałek Wojciech Jankowiak.

Filip Kaczmarek i Marek Gola wskazywali, że choć samorządy otrzymają fundusze na inwestycje z „Polskiego Ładu”, to i tak więcej stracą na zmianach podatkowych, które wprowadzono w programie.

– Bądź grzeczny, ładnie poproś i podziękuj, kłaniając się nisko – to sposób myślenia o podziale pieniędzy w „Polskim Ładzie” – podsumował marszałek Marek Woźniak. RAK

ZARZĄD ODPOWIADA

PRZEDSTAWIAMY WYCIĄG Z ODPOWIEDZI UDZIELONYCH NA WCZEŚNIEJSZE INTERPELACJE I ZAPYTANIA RADNYCH.

Wicemarszałek Wojciech Jankowiak

– odpowiedział na interpelacje Adama Bogrycewicza.

Wskazał, że naprawa DW 174 wymaga jej poszerzenia, poprzedzono ją wykonaniem wycinką drzew. W sierpniu wykonano inwentaryzację zadrzewienia, a na mapach zasadniczych wkreślono planowany przebieg drogi. Następnym etapem będzie przygotowanie dokumentacji na przebudowę drogi. Dopiero po zakończeniu prac projektowych i zapoznaniu się z wartością kosztorysową będzie można podjąć decyzję co do realizacji zadania.

W kwestii wymalowania znaku poziomego STOP na wjeździe z os. Lelewela w ul. Żeromskiego w Trzciance poinformował, iż prace w tym miejscu zakończyły się 30 września. Ustawiono oznakowanie pionowe, które określa pierwszeństwo przejazdu na skrzyżowaniu, a następnie przystąpiono do wykonania oznakowania poziomego. Co do wsparcia Wielkopolan w sporze z firmą G.E.N GAZ Energia przypomniał, że 25 października (pomimo sprzeciwu m.in. radnego Bogrycewicza) sejmik przyjął apel do premiera w sprawie wzrostu cen energii w Polsce. Rynek paliw gazowych w Polsce jest rynkiem regulowanym. Organem odpowiedzialnym za kontrolowanie tej sfery jest prezes Urzędu Regulacji Energetyki, a jego obowiązki i kompetencje są ściśle związane z polityką państwa w zakresie energetyki. W tej sytuacji apel sejmiku jest działaniem adekwatnym.

– odniósł się do interpelacji złożonych przez Ewę Panowicz.

W sprawie wykonania ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż DW 432 w Osiecznej, od ul. Jeziorkowskiej do ul. Śmigielskiej, poinformował o posiadaniu opracowanej dokumentacji projektowej dla budowy chodnika na tym odcinku. Realizacja zadania może rozpocząć się dopiero po zakończeniu procedury przejęcia na rzecz województwa niezabudowanych działek.

W kwestii remontu DW 432 na odcinku Trzebania – Osieczna przekazał, że w maju przeprowadzono przegląd drogi i nie stwierdzono pogorszenia stanu nawierzchni wskazanego fragmentu. Przypomniał też przeprowadzone we wcześniejszych latach prace remontowe dotyczące wspomnianej drogi.

– odpisał Zofii Itman, że liczba par pociągów na linii Gniezno – Jarocin w rozkładzie jazdy 2021/2022 uwzględnia zamknięcia torowe, które zostaną wprowadzone pomiędzy Miłosławiem a Wrześnią oraz na odcinku Września – Gniezno, powodując znaczne ograniczenie przepustowości linii. Przekazał też, że oferta sprzedaży 6 pociągów województwa zachodniopomorskiego została przeanalizowana pod kątem technicznym i ekonomicznym, jednak w budżecie na 2021 r. w WPF nie ma możliwości zabezpieczenia środków na sfinansowanie zakupu i napraw tego taboru. Wskazał, że dokumentacja systemu utrzymania pojazdów eksploatowanych przez Koleje Wielkopolskie nie przewiduje wykonania przeglądów P2/R, jednak dla optymalizacji wykorzystania taboru podejmowane są wspólne działania przewoźnika i Departamentu Transportu UMWW, umożliwiające wydłużenie ważności świadectw sprawności technicznej użytkowanych pojazdów.

– przedstawił Mirosławie Rutkowskiej-Krupce informacje o procedurze przekazania na rzecz gminy Złotów prawa użytkowania wieczystego nieruchomości z dworcem kolejowym w Złotowie. 9 lipca Departament Transportu UMWW skierował do PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami pismo z prośbą o priorytetowe potraktowanie sprawy i maksymalne skrócenie wymaganej procedury. Według informacji uzyskanych z PKP S.A. pozyskanie stosownej uchwały zarządu tej spółki oraz zgody właściwego ministra w tej sprawie planowane jest na przełomie 2021 i 2022 r. Zakończenie całej procedury możliwe będzie w I kwartale 2022 r.

Wicemarszałek Krzysztof Grabowski

– odniósł się do zapytań Łukasza Grabowskiego.

Wskazał, że radni województwa po złożeniu ślubowania otrzymują drogą mailową wzór notki biograficznej przeznaczony do umieszczenia na stronie www.umww.pl i przekazują stosowne informacje. Kancelaria Sejmiку oraz Departament Organizacyjny i Kadr nie ingerują w otrzymane treści, które radni chcą zawrzeć na stronie prezentującej ich profil. Zapewnił, że UMWW, a także jednostki podległe nie zlecały usług prawnych podmiotowi Kancelaria Radcy Prawnego Ewa Panowicz.

Poinformował, że właściwość zarządu województwa do wydania uchwały określającej zasady przydzielania środków przeznaczonych na prace związane z ochroną, rekultywacją i poprawą jakości gruntów rolnych wynika z art. 41 ust. 1 ustawy o samorządzie województwa. Stanowi on, że zarząd wykonuje zadania należące do samorządu województwa, niezastrzeżone na rzecz sejmiku i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

– przekazał Zofii Szalczyk, że w Wielkopolsce instrument RLKS w ramach PROW 2014-2020 realizowany jest przez 28 lokalnych grup działania, które dysponują ponad 77,2 mln euro. Budżet ten zostanie zwiększony o 16,8 mln euro w związku z wydłużeniem okresu realizacji programu. RLKS ma nieoceniony wpływ na możliwości rozwojowe obszarów wiejskich. Dotychczas udało się podpisać ponad 1800 umów o przyznaniu pomocy, kontraktując blisko 80 proc. dostępnej alokacji. Udzielone wsparcie dotyczy m.in. rozwoju przedsiębiorczości, budowy ogólnodostępnej infrastruktury, ochrony lokalnego dziedzictwa.

Członek zarządu województwa Paulina Stochniałek

– odniosła się do zapytania Marka Sowy dotyczącego termomodernizacji leszczyńskiego szpitala.

Poinformowała o zrealizowanych działaniach WSZ w ramach inwestycji pn. „Optymalizacja energetyczna budynków Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Lesznie” w zakresie przeprowadzonych postępowań przetargowych, a także o ryzyku braku możliwości zakończenia i rozliczenia projektu w tej perspektywie finansowej WRPO.

– odpowiedziała na interpelację Filipa Kaczmarka o postępowaniu w sprawie cofnięcia bez odszkodowania pozwolenia zintegrowanego na eksploatację instalacji do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, udzielonego firmie „PRESSEKO”. 8 września odbyła się rozprawa administracyjna, na którą stawili się przedstawiciele spółki oraz pracownik Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu. W związku z ustaleniemi poczynionymi w toku rozprawy, 26 października spółka złożyła wyjaśnienia w kwestii masy odpadów unieszkodliwianych w instalacji. Obecnie prowadzone jest dalsze postępowanie wyjaśniające w przedmiotowej sprawie.

Dyrektor Departamentu Kultury UMWW Włodzisław Mazurkiewicz

– odpowiadając w imieniu marszałka na zapytanie Łukasza Grabowskiego, przedstawił wyjaśnienia

na temat działalności Stowarzyszenia Czasu Kultury, obejmującej wydawanie pisma „Czas Kultury” i „Czas Kultury.pl” oraz publikacji książkowych, a także informacje na temat wysokości środków przekazanych stowarzyszeniu w latach 2018-2021, w tym w ramach otwartych konkursów w dziedzinie kultury, ze wskazaniem tytułów dofinansowanych zadań. Przekazał też wydruki złożonych przez stowarzyszenie dokumentów, na podstawie których zatwierdzono sprawozdania z wykonania zadań zrealizowanych w latach 2018, 2019 i 2020. ABO

Oni są otwarci na niepełnosprawnych

10 listopada w poznańskim kinie „Muza” odbyła się uroczysta gala dla laureatów konkursu „Wielkopolska Otwarta dla Osób z Niepełnosprawnościami”.

Celem przedsięwzięcia, organizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, jest nagrodzenie działań (np. akcji społecznej, projektu, kampanii społecznej, usługi, inicjatywy) zrealizowanych w ostatnim roku w wielkopolskich społecznościach lokalnych, które pozwoliły włączyć w codzienne życie osoby z niepełnosprawnościami.

– W tym konkursie bardzo zależy nam na tym, by znajdować i nagradzać takie rozwiązania, które mogą być wykorzystywane jako przykłady do systemowego działania na terenie całego województwa – podkreśliła Paulina Stochniałek z zarządu województwa, która przewodniczyła kapitule.

W pierwszej części gali zaprezentowano utwór pt. „Rewolucja w twojej głowie”, który powstał w ramach projektu Stowarzyszenia Na Górze, promującego aktywność osób z niepełnosprawnościami.

mi. Dwa kolejne filmy (dzieło Stowarzyszenia Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO) pt. „Bierzemy sprawy w swoje ręce” – to kampania promująca aktywność osób z niepełnosprawnościami w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego.

Następnie przedstawiono laureatów XI edycji konkursu. Pierwszą nagrodę otrzymało Stowarzyszenie Osób po Endoprotezoplastyce Biodra BIODERKO za inicjatywę „Chodzieskie Centrum Usług Społecznych”. Drugą nagrodę za pomysł „Punkt Profilaktyki Intymnej 24h dla mieszkańców Poznania” przyznano Wydziałowi Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania. Trzecia nagroda trafiła do Stowarzyszenia Na Górze za projekt „Rewolucja w twojej głowie”.

Oprócz tego przyznano dwa wyróżnienia: dla Ośrodka Pomocy Społecznej w Śremie za inicjatywę „Wsparcie na rzecz osób z niepełnosprawnościami w działaniach partnerskich w gminie Śrem” oraz dla Stowarzyszenia Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO za kampanię „Bierzemy sprawy w swoje ręce”. RAK

Lepsze podróżowanie

Dzięki pomocy z WRPO 2014-2020 Suchy Las odnowił dworzec w Złotnikach i wybuduje nowe ścieżki rowerowe.

Poprawia się standard podróżowania (różnymi środkami komunikacji) mieszkańców gminy Suchy Las. O wsparciu przez samorząd województwa z WRPO 2014+ inwestycjach rozmawiano 25 listopada podczas wizyty w tej gminie marszałka Marka Woźniaka. Okazją było m.in. otwarcie po rewitalizacji (wykonanej m.in. dzięki prawie 370 tys. zł z WRPO) dworca kolejowego w Złotnikach. Odnowiony, z zachowaniem pierwotnego charakteru architektonicznego, budynek służy teraz nie tylko pasażerom Poznańskiej Kolei Metropolitalnej, ale stał się też siedzibą miejscowej Straży Gminnej oraz biblioteki.

Podczas uroczystości marszałek zwrócił uwagę na kompleksowe działania samorządu województwa, które wpłynęły na poprawę dostępności komunikacyjnej w tej części regionu.

– Dworzec znajduje się na terenie węzła przesiadkowego, na który gmina również pozy-

Zrewitalizowany dworzec w Złotnikach służy teraz nie tylko pasażerom kolei.

skała środki unijne z WRPO; podobnie jak na węzły w Gołęczewie i Chludowie – mówił Marek Woźniak. – Wszystkie te stacje znajdują się przy linii kolejowej do Piły, zrewitalizowanej przy wsparciu funduszy unijnych, będących w dyspozycji samorządu województwa. Dzięki temu udało się stworzyć dobrą ofertę dla podróżujących mieszkańców gminy Suchy Las.

To jednak nie koniec dobrych komunikacyjnych wieści dla tej podpoznańskiej miejscowości. Tego samego dnia marszałek Marek Woźniak i wójt Suchego Lasu Grzegorz Wojtera podpisali umowę na dofinansowanie projektu „Rozbudowa powierzchni dróg rowerowych ul. Szkółkarskiej i Stefańskiej w Suchym Lesie, polegająca na budowie ścieżek rowe-

rowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą”.

Ta inwestycja ma kosztować ponad 3,3 mln zł, z czego ponad 1,4 mln zł wyniesie unijne dofinansowanie z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020. Łącznie gmina zaplanowała powstanie ponad 2 km ścieżek rowerowych i chodników wzdłuż dwóch wymienionych ulic. ABO

Doradzają rolnikom

22 listopada w Poznaniu odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego, działającej przy Wielkopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

Przypomnijmy, że kilka lat temu na mocy znolizowanych przepisów ośrodki doradztwa rolniczego przestały być nadzorowane przez samorządy województw i stanowią obecnie część administracji rządowej, podlegającej ministrowi rolnictwa.

Mimo to w radzie społecznej poznańskiego WODR zasiadają nadal przedstawiciele samorządu regionu. 22 listopada odbyło się pierwsze posiedzenie rady w nowej kadencji (na lata 2021-2026). Uczestniczyli w nim wice-marszałek Krzysztof Grabowski (jako przedstawiciel zarządu województwa) oraz radna reprezentująca sejmik Zofia Szalczyk, której powierzono jednocześnie funkcję przewodniczącej rady społecznej.

Jednostki doradztwa rolniczego starają się m.in. podnieść kwalifikacje zawodowe rolników i mieszkańców wsi, dbając też o wzrost konkurencyjności rynkowej gospodarstw. RAK

Za ekologię i kulturę

8 listopada poznaliśmy tegorocznych laureatów konkursu „Działania proekologiczne i prokulturowe w ramach strategii rozwoju województwa wielkopolskiego”.

Gala podsumowująca XXII już edycję organizowanego przez samorząd województwa przedsięwzięcia odbyła się 8 listopada na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Konkurs skierowany jest do wielkopolskich gmin i powiatów oraz podległych im instytucji, a także organizacji, podmiotów gospodarczych i organizacji pożytku publicznego.

– Ideą przewodnią naszego konkursu jest promowanie działalności proekologicznej i prokulturowej w regionie. W otaczającej nas rzeczywistości potrzeba aktywizacji działań społecznych w tym obszarze pozostaje szczególnie aktualna – podkreśliła członkini zarządu województwa Jacek Bogusławski, który – przy współudziale m.in. przewodniczącej sejmiku Małgorzaty Waszak-Klepki i wiceprzewodniczącego Marka Goli – wręczał nagrody laureatom podczas listopadowej gali.

Nagrody w konkursie dla uczniów wręczyli przewodnicząca sejmiku Małgorzata Waszak-Klepka i Jacek Bogusławski z zarządu województwa.

Jakiego rodzaju przedsięwzięcia są zgłaszane i doceniane w konkursie? Kategoria I obejmuje projekty dotyczące lokalnego oddziaływania w zakresie działalności proekologicznej. Chodzi o promowanie zrównoważonego rozwoju, m.in. w takich dziedzinach jak ochrona wód, powietrza i powierzchni ziemi, gospodarka odpadami, kształtowanie przyrody, edukacja ekologiczna. Kategoria II dotyczy lokalnych działań prokulturowych – o znaczeniu kulturowym, historycznym, nawiązującym do tradycji.

Pula nagród w tegorocznej edycji przedsięwzięcia wyniosła w sumie 350 tys. zł. W kategorii kulturalnej nagrodzono (kwotami od 5 do 11 tys. zł) 33 podmioty, a w ekologicznej 28 laureatów dostało od 4 do 10 tys. zł. Wśród wyróżnionych działań proekologicznych znajdziemy tak frapujące tytuły jak „Deweloper małych zwierząt” czy „Ekologiczne przygody Księcia z Książa”, z kolei w kulturze, dla przykładu, zauważono zarówno „Niewiasty Niepospolite”, jak i projekt „Gdzie są chłopcy z tamtych lat”.

Listopadowa uroczystość na MTP była również okazją do nagrodzenia uczniów, którzy wzięli udział w innym konkursie organizowanym przez samorząd województwa. W ramach przedsięwzięcia zatytułowanego „Przemysł a ochrona środowiska – rozwój województwa wielkopolskiego w oparciu o gospodarkę wodorową” należało nagrać i zmontować krótkometrażowy film po polsku i po angielsku.

Listy konkursowych laureatów można znaleźć na stronie www.umww.pl. ABO

Agroturystyka w sieci

2 grudnia w UMWW podsumowano konkurs „Strona internetowa przewodnikiem po agroturystyce w Wielkopolsce”.

Celem przedsięwzięcia jest nie tylko promocja wielkopolskiej wsi jako miejsca wypoczynku, ale też zmobilizowanie lokalnych gospodarstw do podnoszenia standardu świadczonych usług.

– Cieszy fakt, że gospodarstwa agroturystyczne z naszego regionu potrafią w skuteczny sposób zachęcać do odpoczynku na wsi, krzewiąc przy tym to, czym wyróżnia się Wielkopolska: walory kulturalne, obyczajowe, turystyczne, krajobrazowe oraz smakowe – podkreślił wicemarszałek Krzysztof Grabowski, który wręczył nagrody laureatom.

Do konkursu zgłoszono 21 stron internetowych, a wstępny weryfikację przeszło 17 z nich. Wśród kryteriów branych pod uwagę znalazły się m.in. wykonanie i estetyka witryny, jej innowacyjność, obecność w mediach społecznościowych, obcojęzyczna dostępność strony czy też informacje o regionie.

Zwyciężyły: www.olandia.pl, www.wzielonymzaczisku.pl oraz www.werandahome.com. RAK

Nie marnujemy, ale promujemy

Samorząd regionu podejmuje działania mające zapobiec marnotrawieniu żywności i reklamuje lokalne przysmaki.

Od kilkunastu lat samorząd województwa promuje regionalne przysmaki, rozwijając m.in. Sieć Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska, zrzeszając lokalnych producentów żywności, przetwórców, restauratorów. Podobną rolę, pokazując nasze kulinarne dziedzictwo, odgrywają też organizowane przez samorząd konkursy. Dwa z nich rozstrzygnięto w listopadzie.

20 listopada w hali sportowej przy Zespole Szkół nr 1 w Ostrzeszowie odbył się finał konkursu „Na największą wielkopolską pykę oraz najsmaczniejsze jadlo z pyry”. Wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem, a do rywalizacji zgłoszono łącznie 38 potraw oraz 19 ziemniaków. Zwycięzcami w kategorii „Na największą wielkopolską pykę” zostali: Kinga Włodarz (I miejsce – 2,022 kg), Jan Szukalski (II miejsce – 1,512 kg) oraz KGW Potworowianki (III miejsce – 1,272 kg).

Z kolei w kategorii „Na najsmaczniejsze jadlo z pyry” najlepsi okazali się: Ostrzeszowska Lokalna Grupa Działania (I miejsce), KGW Przytocznica (II miejsce) oraz Stowarzyszenie „Szansa dla Trzebień” (III miejsce).

– Pyra to jedno z najbardziej rozpoznawalnych warzyw uprawianych w naszym regionie. Zorganizowane po

FOT. Z ARCHIWUM

Do konkursu „Na największą wielkopolską pykę oraz najsmaczniejsze jadlo z pyry” zgłoszono łącznie 38 potraw oraz 19 ziemniaków.

raz pierwszy przedsięwzięcie było okazją do pokazania szerokiej publiczności lokalnych specjałów, opartych często na wielopokoleniowych recepturach – tłumaczy wicemarszałek Krzysztof Grabowski.

Tydzień później, 27 listopada, w hali sportowej w Kołaczkowie odbył się finał konkursu „Aktywne Koła Gospodyń Wiejskich w Wielkopolsce”, zorganizowany przez samorząd województwa przy współudziale gminy Kołaczkowo.

Przedsięwzięcie składało się z dwóch etapów. Do pierwszego, w którym oceniano np. działalność i aktywność, współpracę z lokalnymi instytucjami oraz pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej, zgłosiło się 60 kół gospodyń wiejskich z Wielkopolski. W drugim etapie (tym razem

W charytatywnym sklepie nie ma prawdziwych produktów, ale jest szansa na uratowanie czyichś święt

kulinarnych zmagają) 20 najlepszych KGW prezentowało w Kołaczkowie stoiska z własnymi wyrobami oraz wypieki lub wyroby cukiernicze przedstawiające logo Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska. Lista zwycięzców i nominowanych KGW dostępna jest na stronie www.sdk-wlkp.pl.

Jak jeszcze samorząd województwa stara się promować lokalne przysmaki? Na przykład poprzez organizację czwartej edycji akcji „Wspieraj Wielkopolskich Producentów”.

27 listopada w hali sportowej w Kołaczkowie odbył się finał konkursu „Aktywne Koła Gospodyń Wiejskich w Wielkopolsce”.

– Wybieramy to, co najlepsze i sprawdzone, stawiając przy tym na wyjątkowy wielkopolski smak i jakość. Podczas przedświątecznych zakupów zachęcam do kupowania produktów oraz odwiedzania miejsc oznaczonych charakterystycznym logo Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska – podkreśla Krzysztof Grabowski.

Aby dołączyć do akcji, wystarczy wejść na stronę www.sdk-wlkp.pl lub skorzystać z aplikacji Kulinarne Wielkopolska, wybrać interesują-

cy nas produkt lub restaurację i złożyć zamówienie. Można skorzystać z oferty tych podmiotów, które prowadzą sprzedaż zdalną z dowozem do domu lub odbiorem bezpośrednio u producenta.

Z drugiej strony samorząd regionu podejmuje działania mające zapobiec marnotrawieniu żywności. 30 listopada w Krotoszynie odbyła się pierwsza z konferencji promujących „Program ograniczenia marnotrawstwa i strat żywności w Wielkopolsce”.

Wicemarszałek Krzysztof Grabowski przedstawił misję i cele tego programu oraz omówił regulaminy konkursów na dotacje i przykładowe działania zaplanowane na 2022 rok. Prezes zarządu Wielkopolskiego Banku Żywności Mieczysław Augustyn zaprezentował praktycz-

ne aspekty związane z przekazywaniem darów do organizacji pozarządowych po wejściu w życie zapisów Ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności. Zachęcił też samorządy do współpracy z bankami żywności w zakresie edukacji i działań ograniczających takie straty.

Z kolei Sylwia Majcher, dziennikarka i propagatorka ekologiczna, podzieliła się ze słuchaczami swoimi patentami i przepisami ograniczającymi wyrzucanie jedzenia do kosza. Wskazała jednocześnie na skalę marnowania żywności i wiążące się z tym straty pieniężne czy koszty środowiskowe.

Przed Bożym Narodzeniem banki żywności tradycyjnie już zorganizowały świąteczną zbiórkę jedzenia, w której w tym roku włączył się też samorząd województwa. Nadal można pomóc potrzebującym. Na stronie www.zbiorkazywnosci.pl powstał charytatywny sklep. Nie ma w nim prawdziwych produktów, ale jest za to coś ogromnie ważnego: szansa na uratowanie czyichś święt! Jak to działa?

Wystarczy kupić wirtualny koszyk z produktami. Przed dokonaniem zapłaty należy wybrać bank żywności, do którego mają zostać przekazane środki. W Wielkopolsce są cztery w: Koninie, Lesznie, Pile i Poznaniu. **RAK**

Liderzy ze wsi nagrodzeni

Samorząd województwa nagrodził kilkadziesiąt sołectw najaktywniej działających na rzecz rozwoju lokalnych społeczności.

Z udziałem zaproszonych parlamentarzystów, radnych województwa, wódcy miejscowych samorządów, przedstawicieli lokalnych społeczności odbyły się – w różnych częściach regionu – gale zatytułowane „Liderzy Wielkopolskiej Odnowy Wsi”. Zorganizowano je w dniach 10-14 listopada w Kiszkuwie, Krawcowa, Kluczewie, Rychwale i Łęce Opatowskiej.

Uroczystości stanowiły podsumowanie V edycji konkursu „Aktywna Wieś Wielkopolska”. Jest on jednym z elementów składających się na realizowany przez samorząd województwa program „Wielkopolska Odnowa Wsi 2020+”.

– Uczestniczy w nim ponad 1887 sołectw i 9 miast. Dotychczas zrealizowano ponad 2 tysiące projektów, na

FOT. ARCHIWUM UMWW

Wszystkie finałowe gale (na zdjęciu – spotkanie w Kiszkuwie) miały uroczystą oprawę.

które samorząd województwa przeznaczył przeszło 41 mln zł – podkreśla wicemarszałek Krzysztof Grabowski. – To pokazuje, jak wielką moc mają lokalne społeczności w dokonywaniu zmian w swoim otoczeniu.

Podczas wszystkich pięciu gal przekazano nagrody laureatom (otrzymali po 4 tys. zł), a dyplomy wyróżnionym w konkursie. W sumie zarząd województwa docenił ponad

70 wielkopolskich sołectw. Ich pełną listę można znaleźć na stronie internetowej www.umww.pl.

– „Wielkopolska Odnowa Wsi” to przede wszystkim ludzie, którzy chcą zmieniać i rozwijać swoje małe ojczyzny. Dzięki ich energii, pomysłom oraz pracy powstają miejsca integracji, zachowane zostaje dorobek kulturowy i miejscowe zwyczaje – podkreślał podczas uroczystości

ich gospodarz Krzysztof Grabowski. – Owoce tych działań widoczne są w wielu miejscach naszego regionu, dlatego należy wyróżnić i docenić ich wysiłek włożony w to, by wielkopolska wieś była jeszcze piękniejsza.

Spotkania podsumowujące konkurs wszędzie miały uroczystą oprawę, a gwiazdą części artystycznej każdej gali był zespół regionalny „Równica” z Ustronia. **ABO**

O radioterapii w Kaliszu

O planowanym rozwoju diagnostyki nowotworowej w Kaliszu poinformowano podczas zorganizowanej w tym mieście 8 listopada konferencji.

Jak wskazuje Wielkopolskie Centrum Onkologii, którego filią jest kaliski ośrodek radioterapii, obszar południowo-wschodniej części naszego regionu jest białą plamą na mapie dostępności świadczeń w dziedzinie diagnostyki nowotworów za pomocą metod medycyny nuklearnej (PET).

Odpowiedzią na to będzie zaplanowana na 2022 rok inwestycja. Założeniem projektu jest przeniesienie do kaliskiego ośrodka – przy jego przebudowie – użytkowanych przez WCO aparatów PET i gammakamery, co umożliwi uruchomienie Pracowni Medycyny Nuklearnej.

– Wartość inwestycji wynosi 5 mln zł. Środki mają pochodzić z budżetu województwa – poinformował prof. Julian Malicki, dyrek-

tor Wielkopolskiego Centrum Onkologii.

– Modernizacja ośrodka w Kaliszu pozwoli na korzystanie z nowoczesnych technologii, co przy wsparciu wykwalifikowanej kadry medycznej oznacza zaoferowanie pacjentom efektywniejszego leczenia: bardzo precyzyjnego i poprawiającego jakość życia chorych – podkreśliła podczas kaliskiego spotkania Paulina Stochnialek z zarządu województwa.

Warto przypomnieć, że w kaliskim ośrodku (jednej z dwóch, obok Piły, filii WCO) prowadzona jest radioterapia chorych z rozpoznaniem nowotworów złośliwych w warunkach ambulatoryjnych oraz szpitalnych. Ten drugi rodzaj leczenia odbywa się przy współpracy z Oddziałem Onkologii Klinicznej Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Kaliszu. Obie te placówki są prowadzone przez samorząd województwa. **ABO**

To był kolejny rok w cieniu pandemii.

Co w minionych miesiącach przykuło uwagę fotoreporterów z naszego województwa? Prezentujemy wybrane prace zauważone

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury – instytucja podległa samorządowi regionu – organizuje konkurs Wielkopolska Press Photo od ponad dwudziestu lat. Od kilkunastu edycji przedsięwzięcia na łamach „Monitora” przyglądamy się temu, jakie podsumowanie kolejnych dwunastu miesięcy wyłania się z prac nadesłanych przez działających w naszym regionie fotoreporterów.

W związku z wyjątkowymi okolicznościami wywołanymi oczywiście koronawirusem – w ubiegłym roku – po raz pierwszy organizatorzy, poza kategoriami znanymi już z wcześniejszych edycji konkursu („Człowiek i jego pasje”, „Życie codzienne”, „Wydarzenia”, „Sport”, „Przyroda i ekologia”) stworzyli nową, zatytułowaną „Czas pandemii”. Także tym razem obrazy dokumentujące walkę z niewidzialnym przeciwnikiem dominowały wśród nadesłanych prac. Tradycyjnie na naszych łamach prezentujemy wybrane fotografie spośród nagrodzonych, wyróżnionych i dopuszczonych przez jury do pokonkursowej wystawy.

ABO

Zdjęcie Łukasza Cynalewskiego „Na wilka obława”.

Michał Adamski tak złapał w kadrze „Strajk kobiet”.

Ujęcie Marka Lapisa z zestawu „Uroczyste otwarcie Skweru Marii i Lecha Kaczyńskich w Poznaniu”.

Fotografia Roberta Woźniaka „Boże Ciało”.

Propozycja z zestawu Artura Kucharczaka „Nocne zjawy”.

„SIKSA” Dawida Stube.

Czym jeszcze żyliśmy w regionie?

przez jury tegorocznej edycji konkursu Wielkopolska Press Photo.

Trzy wybrane przez nas kadry pochodzą z cyklu autorstwa Przemka Błaszkwicza zatytułowanego „Covid story”.

Zdjęcie Przemka Błaszkwicza „Szpital MTP”.

Fotografia Dawida Stube „Domowa kwarantanna”.

Dawid Stube i jego „Covid-19”.

Obraz Łukasza Cynalewskiego „Zerwany lockdown”.

Z zestawu Jarosława Hemmerlinga „Nocne loty”.

Jacy byli powstańcy?

Kto, dlaczego i w jakim okresie trafił do oddziałów, które walczyły w insurekcji z lat 1918-1919.

Marek Rezler

Wokół Powstania Wielkopolskiego z lat 1918-1919 narosło wiele niedopowiedzeń, mitów i legend. Bardzo często wynikało to z przekonania politycznych oceniającego, prawie zawsze do głosu dochodziły emocje, niekiedy nawet skrajne. Przeważały jednak monumentalizacja i heroizacja postaw powstańców. Z jednej strony to oczywiste, naturalne i zrozumiałe. Jednak znajomość życia i wydarzeń danego czasu i miejsca nakazuje zachowanie dystansu i umiaru, a unikanie patosu i trywializacji. Dla historyka niełatwe to zadanie, zwłaszcza że sam też ma własne sympatie i zapatrywania. Nie unikniemy takich dylematów przy opisie i ocenie sylwetek powstańców wielkopolskich, choć upływ czasu sprzyja spojrzeniu na nie z dystansem.

Młodzi i zadziorni

Kim byli powstańcy wielkopolscy? Odpowiadając na to pytanie, trzeba najpierw ustalić okres, o którym mówimy.

Konspiracja, walka zbrojna to domena głównie ludzi młodych. W latach 1914-1918 w wieku 20-40 lat było pokolenie Wielkopolan, mających doświadczenie procesu zjednoczenia Niemiec, kulturkampfu i strajków szkolnych. Niemcy sami wychowali sobie przeciwników, dodatkowo ukształtowanych przez poglądy rodziców i organizacji społecznych. Realia wojenne i coraz bardziej widoczna klęska Niemiec potęgowały narastanie przeświadczenia, że zbliża się chwila zdecydowanych rozstrzygnięć. Stosownie do swojego wieku, byli to ludzie często zapalczywi i zadziorni, nieobciążeni własnymi trudnymi doświadczeniami, ale zaprawieni w bojach z niemiecką administracją i systemem szkolnym. Nauczyli się, dzięki doświadczeniu trzech pokoleń, lawirować pomiędzy przepisami zaborcy i wykorzystywać luki w dyskryminujących zarządzeniach, przepisach – tak, by nie złamać obowiązującego prawa, a jednocześnie otworzyć drogę interesom środowisk polskich.

Takie osoby głównie były członkami Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, a potem skautingu. Wykształceni na niemieckich wyższych uczelniach przedstawiciele polskiej inteligencji uzyskaną wiedzę i doświadczenie wykorzystali po 1917 roku, tworząc nieformalne zespoły, które po wybuchu rewolucji w Niemczech bez większych trudności przejęły kontrolę w terenie, w postaci już sformalizowanych komitetów obywatelskich.

Niełatwo dokonać opisu i oceny składu oddziałów powstańczych. Byli wśród nich i zapaleni, i ludzie rzeczowi, i mocno stąpający po zie-

Wśród powstańców byli i zapaleni, i ludzie rzeczowi, i mocno stąpający po ziemi.

mi. Istotą nie był jednak sam cel podejmowanych działań w walce o niepodległość, lecz przyjęta metoda.

Co powie rodzina?

Podstawowym błędem w ocenie powstania jest obowiązujące jeszcze do niedawna przekonanie, że mieszkańcy regionu spontanicznie, jak jeden mąż, ruszyli do walki. Gdy chodziło o przygotowania, działania wychowawcze – problemu nie było. Ale gdy przychodził moment ruszenia do walki z bronią w ręku sytuacja całkowicie się zmieniła. Podstawą były spryt, determinacja, pomysłowość, a niekiedy nawet poczucie humoru. Bardzo aktywni byli w tym sokoli, młodzi skauci, potem członkowie Polskiej Organizacji Wojskowej Zaboru Pruskiego i tzw. Grupy Mieczysława Palucha.

Do walki rwali się przede wszystkim zapaleni, entuzjaści, którzy nie chcieli czekać. Nie rozumiano intencji Komisariatu Naczelnej Rady Ludowej (od początku grudnia 1918 roku), który dążył do połączenia elementu zbrojnego z politycznym, starając się osiągnąć cel umiejętnym lawirowaniem: rozpocząć walkę, gdy powstaną zręby organizacyjne i z Warszawy przybędzie naczelny dowódca o odpowiednich kwalifikacjach – a nikogo takiego w regionie (w wyniku odpowiedzialnej polityki władz zaborcy) wtedy nie było.

Od strony organizacyjnej problem nie był aż tak duży, gdyż istniały oddziały Straży Ludowej oraz Służby Straży i Bezpieczeństwa, które mogły stanowić oparcie (i stanowiły) dla przyszłych kompanii powstańczych. Jednak z czasem, po utworzeniu spontanicznych oddziałów, sprawa nie była aż tak oczywista. Przede wszystkim, wbrew spotykanym często opiniom, w oddziałach tworzonych na początku powstania najmniej było... frontowych weteranów, którzy po czterech latach po-

byto w okopach mieli dość i walki, i rygorów wojskowej dyscypliny. Angażowali się w rozbrajanie miejscowych żandarmów i oficerów, brali udział w lokalnych działaniach, ale po wykonaniu zadania natychmiast wracali do domu. Oni swoje już zrobili. Pojawiali się ponownie w szeregu, gdy musieli, kiedy wyszedł nakaz powołania kolejnych roczników zawarty w dekretach Komisariatu Naczelnej Rady Ludowej. Taka postawa w niczym nie umniejsza ich patriotyzmowi. Po prostu myśleli praktycznie i logicznie. Natomiast ogromną część spontanicznie tworzonych powstańczych oddziałów stanowili młodzi ludzie, już przeszkoleni w oddziałach dodatkowych, których nie zdążono wysłać na front. Byli gotowi do walki, ale nie zdążyli poznać jej realiów.

W różny sposób formowano też powstańcze oddziały. Do ich szeregów może i meldowano się spontanicznie, ale szybko reagowały rodziny ochotników. Zainteresowany zgłaszał się samodzielnie, ale niezrządkiem organizowano miniwiece pod siedzibami komend powstańczych, podczas których protestowano przeciwko powoływaniu mężczyzn do szeregów. Na wojnę np. poszedł ojciec i czterech synów – powróciło dwóch... Teraz znowu wojna, powstanie – ilu powróci? Taka postawa często była wynikiem potrzeb życiowych.

Poczucie niedoceny

W dwudziestolecie międzywojennym powstańcy wielkopolscy wciąż byli ludźmi jeśli nie młodymi, to w sile wieku, świadomymi swych zasług i celów życiowych. Zdecydowanie też reagowali na sprawy polityczne i społeczne. Często były to reakcje żywiołowe, spontaniczne, będące odpowiedzią na przykłady lekceważenia w porównaniu z traktowaniem weteranów innych frontów i formacji. Rywalizacja, niekiedy wręcz konflikt pomiędzy rządzącą w Wielkopolsce endecją i w Warszawie – piłsudczykami, z wielką siłą ujawniały się w publicystyce, działalności społecznej i publicznej. Narastało poczucie niezawinionej krzywdy spowodowanej spychaniem weteranów Powstania Wielkopolskiego w hierarchii uczestników walk zbrojnych

To byli ludzie z krwi i kości, ze wszystkimi wadami i zaletami

o niepodległość Polski, a to wywoływało żywiołowe reakcje.

Jeżeli dodamy naturalne regionalne różnice mentalnościowe pomiędzy mieszkańcami różnych zaborów, dochodziło do otwartych konfliktów, które wyciszyły dopiero lata drugiej wojny światowej, peerelowskie realia oraz upływający czas i związane z nim odchodzenie pokolenia walczącego o niepodległość przed rokiem 1921. Ale i dziś jeszcze, po ponad stu latach, tu i ówdzie, z mniejszym lub większym natężeniem, odżywa od czasu do czasu dawny spór endeków z piłsudczykami. ■

Jest święto

Uroczysty prezydencki podpis złożony w Poznaniu zwińczył drogę legislacyjną i 27 grudnia jest od teraz Narodowym Dniem Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego.

Spotkanie, w którym wzięli też udział przedstawiciele samorządu województwa, na czele z marszałkiem Markiem Woźniakiem i przewodniczącą sejmiku Małgorzatą Waszak-Klepką, odbyło się 23 listopada w miejscu symbolicznym – poznańskim hotelu Bazar, z którego w grudniu 1918 roku przemawiał do Polaków Ignacy Jan Paderewski.

– To akt dziejowej sprawiedliwości wobec Powstania Wielkopolskiego, tego niesłuchanie ważnego czynu zbrojnego, który był przez dziesiątki lat niedoceniany w przestrzeni ogólnopolskiej – powiedział prezydent Andrzej Duda po uroczystym podpisaniu ustawy.

Przypomnijmy, że ustanowienie święta upamiętniającego powstanie było oddolną inicjatywą kilku wielkopolskich organizacji. Pomysł wsparli mieszkańcy, samorządowcy, oficjele; jako jeden z pierwszych organów stosowną uchwałę przyjął sejmik województwa. Projekt ustawy przygotował prezydent RP, a Sejm i Senat jednogłośnie ją uchwalili.

27 grudnia będzie świętem państwowym, ale nie dniem wolnym od pracy. Jak dotychczas, centralne obchody organizują samorząd województwa i Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919. Stąd już na początku listopada marszałek Marek Woźniak i prezes Tadeusz Musiał wystosowali do Andrzeja Dudy zaproszenie na grudniowe poznańskie uroczystości.

– Cieszy mnie fakt, że Sejm oraz Senat sprawnie i szybko uchwalili ustawę, a pan prezydent złożył dziś pod nią podpis w stolicy Wielkopolski. Samorząd województwa od początku wspierał wszystkie działania podjęte w tym kierunku, współpracując również z Kancelarią Prezydenta RP przy organizacji dzisiejszej uroczystości – podkreśla Marek Woźniak. – Dla mieszkańców naszego regionu Powstanie Wielkopolskie jest bowiem niezwykle ważnym wydarzeniem historycznym, a każda jego rocznica – świętem. **ABO**

Prezydent RP Andrzej Duda podpisał ustawę podczas uroczystości w Bazarze.

Wspólnie, z troską o siebie i innych

Samorząd województwa po raz kolejny zaprasza do udziału online w obchodach rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego.

Jak co roku samorząd województwa, wspólnie z Towarzystwem Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919, organizuje centralne obchody rocznicy wybuchu naszej zwycięskiej insurekcji.

27 grudnia w Poznaniu tradycyjnie o godzinie 16.40 przy pomniku Powstańców Wielkopolskich odbędą się główne uroczystości. Ponieważ trwa epidemia nie pozwala na wspólne spotkanie Wielkopolan przy pomniku, będzie je można śledzić online na stronie www.27grudnia.pl. „Mamy nadzieję, że poprzez łączność internetową skorzystamy z możliwości wspólnego świętowania, przy jednocześnie pozostaniu w domu i tym samym wyrażeniu troski o siebie i innych” – apelują organizatorzy.

Kolejnego dnia – również w ograniczonym zakresie – Wielkopolanie oddadzą cześć powstańcom w stolicy, składając kwiaty przy Grobie Nieznanego Żołnierza oraz na powązkowskim Cmentarzu Wojskowym.

Tegoroczne obchody po raz pierwszy odbędą się w dniu święta państwowego, będą też okazją do przypomnienia postaci Ignacego Jana Paderewskiego w 80. rocznicę jego śmierci. Stąd towarzyszące wszystkim działaniom hasło przewodnie: NASZE Powstanie Wielkopolskie. Dlatego też marszałek Marek Woźniak zwrócił się do wszystkich wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i starostów oraz szeregu podmiotów miasta Poznania, by w dzień rocznicy wybuchu powstania podświetlili budynki instytucji, miejsca szczególnie ważne dla lokalnych społeczności w kolorach biało-czerwonych – tak, by cała Wielkopolska rozświetliła się w barwach narodowych, symbolizujących wolność i suwerenność naszej ojczyzny.

Zgodnie z tradycją, pojawi się też okolicznościowa ekspozycja na filarach przy wejściu do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Masowe świętowanie – podobnie jak w ubiegłym

Uroczystości przy pomniku Powstańców Wielkopolskich, w których weźmie udział ograniczona liczba osób, będzie można śledzić w internecie.

**NASZE
POWSTANIE
WIELKO-
POLSKIE**

facebook.com/27grudnia

27grudnia.pl

roku, gdy wielu Wielkopolan w tej formie składało życzenia i przesyłało zdjęcia dokumentujące okolicznościowe biegi lub śpiewy – przenosi się do internetu. Kampania (w mediach społecznościowych i na stronie www.27grudnia.pl) rozpoczęła się 8 grudnia i potrwa do 28 grudnia. Co tym razem proponują organizatorzy?

Zaplanowano pięć akcji. „Podziel się wystawą” – to propozycja skierowana do szkół i przedszkoli, które mają przysłać zdjęcia swoich gazetek ściennych dotyczących rocznicy. „Wygraj Powstanie” polega z kolei na odegraniu własnej aranżacji fragmentu utworu I.J. Paderewskiego „Fantazja polska gis-moll”. „1918 na co dzień” – to propozycja dla lubiących aktywne świętowanie, w rozumieniu nie tylko sportowym. Zadanie polega na pokazaniu swojej dowolnej aktywności związanej z liczbą 1918. Może to być aktywność fizyczna, umysłowa, kulinarna, społeczna, sąsiadzka, kulturalna, rodzinna. Czwarta akcja nosi tytuł „Czas

Masowe świętowanie przenosi się do internetu

na Quiz – Quiz na czas” i polega na jak najszybszym ułożeniu w internecie zdjęć związanych z powstańczymi wydarzeniami. „Każdy z nas jest Powstańcem” to natomiast rodzaj testu dla młodzieży, którego rozwiązanie pozwoli przypisać nam rolę, jaką odegralibyśmy podczas powstańczych wydarzeń – w nagrodę otrzymamy „Certyfikat Powstańca” do wydrukowania lub opublikowania „w sieci”.

Oczywiście, dla uczestników powyższych akcji przewidziano nagrody i upominki związane tematycznie z Powstaniem Wielkopolskim. Efekty tych działań będzie można podziwiać w internecie, część z nich pokażemy też w „Monitorze”. ABO

27 grudnia
ŚWIĘTEM PAŃSTWOWYM

**NASZE
POWSTANIE
WIELKO-
POLSKIE**

DOŁĄCZ DO NAS

27grudnia.pl

facebook.com/27grudnia

ORGANIZATOR CENTRALNYCH
OBCHODÓW ROCZNICOWYCH

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

WSPÓLORGANIZATOR

Szanowni Państwo, Drodzy Wielkopolanie!

Powstanie Wielkopolskie 1918/1919 r. to nasza duma i radość ze zwycięstwa, które Wielkopolsce dało WOLNOŚĆ i powrót do Ojczyzny.

Od lat, w ten grudniowy dzień, kiedy nasi przodkowie chwycili za broń, my z wdzięcznością stajemy przed ich pomnikami.

Spoczywa na nas pokoleniowe zobowiązanie do pielęgnowania pamięci o tym zwycięskim zrywie. Nie tylko w Wielkopolsce.

Cieszę się, że już w tym roku 27 grudnia będzie **Narodowym Dniem Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego**. Świętem wszystkich Polaków!

Niestety, pandemia uniemożliwia nam tłumne świętowanie. Zapraszam więc do śledzenia przekazu online z uroczystości przy pomniku Powstańców Wielkopolskich na www.27grudnia.pl.

Razem, choć osobno, pochylmy głowy przed bohaterami, którym zawdzięczamy wolność Wielkopolski.

Marek Woźniak

Marszałek Województwa Wielkopolskiego

Napisali o turystyce

Na początku listopada poznaliśmy laureatów VII edycji konkursu o nagrodę marszałka województwa wielkopolskiego na najlepszą pracę magisterską z zakresu turystyki.

Pierwsze dwa miejsca zajęli kolejno absolwenci UAM Krzysztof Zagata i Natalia Krupka. Podium uzupełniła Agnieszka Boruch z Uniwersytetu Jagiellońskiego, a wyróżnienie otrzymała Marta Woźniak z poznańskiego Uniwersytetu Ekonomicznego.

Konkurs skierowany był do autorów prac magisterskich napisanych w języku polskim i obronionych w latach 2018-2021 na dowolnej uczelni w Polsce. Dopuszczano prace o tematyce związanej z Wielkopolską, zwłaszcza powiązane tematycznie z zadaniami realizowanymi przez samorząd województwa.

Nagrody zwycięzcom wręczył Jacek Bogusławski z zarządu województwa. W uroczystości podsumowującej konkurs, która odbyła się w UMWW, wzięli też udział członkowie sejmikowej Komisji Kultury Fizycznej i Turystyki, na czele z przewodniczącą Krystyną Kubicką-Sztul. ABO

Zawody z przyszłością

Jakich fachowców najbardziej brakuje wielkopolskim pracodawcom?

Jeżeli chcesz mieć pewność zatrudnienia w Wielkopolsce, powinieneś zostać kierowcą samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, murarzem lub tynkarzem, pielęgniarzką albo położną, robotnikiem budowlanym. Tych specjalistów mamy w całym województwie za mało. Ponad 90 procent naszych powiatów odczuje też w najbliższym czasie deficyt elektryków, elektromechaników i elektromonterów, nauczycieli przedmiotów zawodowych, robotników obróbki drewna i stolarzy, spawaczy oraz nauczycieli praktycznej nauki zawodu. W sumie mamy w regionie aż 47 deficytowych profesji.

Takie wnioski wyłaniają się z VII edycji badania „Barometr zawodów”, zrealizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy i powiatowe PUP-y (szczegółowe omówienie na stronie barometr-zawodow.pl).

Z opracowania wynika też, że pogłębia się kryzys kadrowy w oświacie. Do deficytów dołączyły dwa zawody po-

FOT. PIOTR BATAJ CZAK

Z problemami kadrowymi mierzą się kluczowe dla regionu branże, m.in. budownictwo.

przednio zrównoważone, tj. nauczyciele języków obcych i lektorzy oraz nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących (przede wszystkim przedmiotów ścisłych). Widoczny jest deficyt kadr odpowiedzialnych za kształcenie zawodowe.

Z problemami kadrowymi mierzą się kluczowe dla re-

gionu branże: przetwórstwo przemysłowe (w tym przemysł meblarski i spożywczy), TSL i budownictwo. Najczęściej poszukiwani są pracownicy o wysokich kwalifikacjach, posiadający doświadczenie zawodowe, aktualne uprawnienia oraz znajomość nowych technologii. Czynniki determi-

nującymi deficyty w branży transportowo-logistycznej są częste wyjazdy poza miejsce zamieszkania, wysokie koszty nabycia uprawnień, nienormowany czas pracy i odpowiedzialność za powierzone mienie. Przeszkodą w zatrudnieniu bywa brak znajomości języków obcych. Na sytuację wpływa też dynamiczny wzrost popytu na usługi transportowe, choćby ze względu na rozwój sektora e-commerce.

Sytuacja pandemiczna wpłynęła na zwiększenie zapotrzebowania na pracowników branży medycznej. Poszukiwani będą lekarze, ratownicy medyczni, psycholodzy i psychoterapeuci, opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej. W Poznaniu w związku z dużymi brakami lekarzy specjalistów podejmowane są ostrożne próby zatrudniania cudzoziemców.

Ciekawostką jest, że kolejny już rok Wielkopolska odczuwa braki wśród służb mundurowych, dotyczy to zwłaszcza policji. ABO

Zrobić biznes w Mołdawii

Czy przechodzący transformację mołdawski rynek jest dobrym miejscem do robienia interesów przez wielkopolskich przedsiębiorców?

Przynajmniej częściowe odpowiedzi na powyższe pytanie mogli znaleźć uczestnicy konferencji „Doing business in Moldova”. Odbyła się ona w formule online 17 listopada, a organizatorami były Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolski Fundusz Rozwoju, Agencja Rozwoju Regionalnego Północ oraz Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Regionalnego Republiki Mołdawii.

– Nawet w pandemicznym 2020 roku polsko-mołdawska wymiana handlowa wzrosła. Jestem przekonany, że jej wartość może być zwiększona w kolejnych latach, a kluczową rolę w tym zakresie może odegrać Wielkopolska – mówił, otwierając spotkanie, członek zarządu województwa Jacek Bogusławski.

Do podejmowania współpracy gospodarczej w tej części Europy zachęcali wielkopolskich przedsiębiorców zarówno dyplomaci z obu krajów, jak i przedstawiciele instytucji wspierających biznes. ABO

REKLAMA

Wielkopolski Fundusz Rozwoju
Spółka Samorządu Województwa Wielkopolskiego

Wesółych Świąt

Radosnych Świąt Bożego Narodzenia, pełnych ciepła i nadziei oraz wszelkiej pomyślności w nadchodzącym roku 2022

Zarząd i Pracownicy
Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.

61 671 72 13

www.wfr.org.pl

Nowe fundusze na rozwój lokalny

Wielkopolskie LGD otrzymały dodatkowe pieniądze do rozdysponowania wśród beneficjentów.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego, realizując Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, wdraża tzw. inicjatywę LEADER. Jej głównym założeniem jest aktywny udział społeczności lokalnych w podejmowaniu decyzji związanych z dystrybucją środków europejskich w małych odczynach. W 2015 roku mieszkańcy mieli realny wpływ na stworzenie w swoich społecznościach tzw. strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Dokumenty te określają najważniejsze potrzeby do zaspokojenia na danym obszarze. Na ich podstawie lokalne grupy działania (LGD) ogłaszają nabory wniosków.

– Pieniądze z działania LEADER, skierowane na realizację oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich, to bardzo ważny zastrzyk finansowy dla naszego regionu. Efekty projektów zrealizowanych w latach 2016-2021 są imponujące. Dzięki tym funduszom na obszarach wiejskich w Wielkopolsce powstało dotychczas 730 nowych firm, 397 przedsiębiorstw rozwinęło działalność, beneficjenci zbudowali lub przebudowali 436 obiektów infrastrukturalnych przeznaczonych na cele turystyczne, rekreacyjne lub kulturalne. 122 zrealizowane projekty związane były z zachowaniem dziedzictwa lokalnego – skrupulatnie wlicza wicemarszałek województwa Krzysztof Grabowski.

Budżet stowarzyszenia „Między Ludźmi i Jeziorami”, działającego w powiecie konińskim, zwiększył się o blisko pół miliona euro. Na zdjęciu od lewej: dyrektor Departamentu PROW UMWW Izabela Mroczek, wicemarszałek Krzysztof Grabowski, prezes zarządu stowarzyszenia Maria Siwińska i dyrektor biura LGD Marta Błaszczak.

Początkowy limit funduszy przeznaczonych na realizację strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wynosił 74 mln euro, ale pula ta zwiększyła się w związku z bonusami przyznanymi grupom. W 2021 roku LGD mogły zawnieść o zwiększenie budżetu w ramach trzeciego

już bonusu. Tym razem takie prawo przysługiwało wszystkim 28 grupom, mającym swoje siedziby w województwie wielkopolskim. Lokalne grupy działania otrzymały także więcej środków na ponoszenie kosztów bieżących i aktywizację społeczności. Pula dodatkowych funduszy to aż 17 mln euro, co przy dzisiejszym, wysokim kursie tej waluty stanowi równowartość około 80 mln zł.

W związku z wydłużeniem czasu realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 o dwa lata, zwiększony budżet pozwoli LGD ogłosić kolejne nabory wniosków. Ich zakres poszerzono o wsparcie oddolnych koncepcji rozwoju, zwanych „koncepcjami inteligentnych wsi” na obszarach zamieszkałych przez nie więcej niż 20 tysięcy mieszkańców. Celem opracowania takich koncepcji jest znalezienie efektywnych i niestandardowych metod rozwiązania miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu, opartemu o wykorzystanie nowoczesnych technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych.

Pula dodatkowych funduszy to aż 17 mln euro, co przy dzisiejszym, wysokim kursie tej waluty stanowi równowartość około 80 mln zł

Koncepcje mają służyć pokazaniu lokalnej społeczności płynących z tego korzyści w zakresie poprawy jakości życia, podniesienia jakości usług lokalnych, bezpieczeństwa, poszanowania środowiska i klimatu, rozwiązywania problemów dotyczących niedoinwestowania, starzejącego się społeczeństwa, wyludniania wsi czy niewystarczającej liczby miejsc pracy.

Pomoc finansowa na opracowanie kilku takich koncepcji przyznawana będzie w formie grantów o minimalnej wartości 20 tys. zł. Z kolei maksymalna kwota przewidziana na wsparcie opracowania pojedynczej koncepcji wyniesie 4 tys. zł. W procesie tworzenia koncepcji inteligentnych wsi uczestniczyć będą różne podmioty na zasadzie partnerstwa.

Stawiszyn promuje folklor oraz smaczną kuchnię

Stawiszyn jest jednym z partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW). Od kilku lat samorząd skutecznie pozyskuje dofinansowanie na promocję produktu lokalnego, dziedzictwa historycznego oraz kulinarnego.

Dzięki środkom europejskim w ramach KSOW w przeszłości w Stawiszynie zorganizowano „Paradę Straży Grobu Pańskiego”, w której uczestniczyły grupy „Turków”, podtrzymujących tradycje związane z siedemnastowieczną odsieczą wiedeńską. Podjęto także szerokie działania związane z wypromowaniem kolei wąskotorowej jako wizytówki gminy.

W 2021 roku uzyskana pomoc finansowa umożliwiła

zorganizowanie „IV Przeglądu Zespołów i Grup Śpiewaczych”, połączonego z konkursem kulinarnym dla kół gospodyń wiejskich. Wydarzenie, nad którym patronat objął wicemarszałek województwa Krzysztof Grabowski, odbyło się 16 października w miejskiej hali widowiskowo-sportowej.

W przeglądzie wzięło udział 11 zespołów z terenu południowej Wielkopolski: „Stawiszynianki”, „Kapela Biesiadna ze Stawiszyna”, Zespół Folklorystyczny „Liskowianie”, „Maki i Chabry” z Gizalek, „Cekowianki”, „Opatowianie”, „Kapela rodzinna państwa Karolak” z Opatówka, „Kozminiacy”, „Kawęczyńniacy”, Zespół Folklorystyczny „Kalina” z Blizanowa oraz „Ale babki” z Mycielina.

Na scenie zaprezentował się m.in. zespół „Stawiszynianki”, będący jednym z organizatorów przeglądu.

W repertuarze znalazły się przede wszystkim pieśni ludowe, charakterystyczne dla tej części regionu. Wszystkim

zespołom przyznano równorzędne nagrody.

– Impreza już na stałe zagościła w naszym kalendarzu wydarzeń kulturalnych i cieszymy się, że z każdym rokiem przybywa uczestników nie tylko z powia-

tu kaliskiego, ale też z ościennych gmin – przyznaje burmistrz Stawiszyna Grzegorz Kaczmarek.

Muzycznym atrakcją towarzyszył konkurs kulinarny pt. „Lokalna kuchnia promocją obszarów wiejskich”, w którym rywalizowało 8 kół gospodyń wiejskich. Pierwsze miejsce zdobyło KGW Tykadłów z gminy Żelazków, drugie przypadło w udziale KGW Rajsko z gminy Opatówek, natomiast trzecie – KGW Blizanówek z gminy Blizanów.

Komisja konkursowa przyznała też pięć wyróżnień, dla: KGW Kosmów z gminy Ceków Kolonia, KGW Zbiersk z gminy Stawiszyn, KGW Koźlątków z gminy Lisków, KGW Kościelec z gminy Mycielina oraz KGW Tokary z gminy Kawęczyn.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Publikacja opracowana przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu, Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Stronę redaguje: Adrian Kapuściński – Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 626 60 00, fax 61 626 60 04, e-mail: dow.sekretariat@umww.pl, www.dprow.umww.pl

**Zmieniamy
Wielkopolskę**

www.wrpo.wielkopolskie.pl

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020

Oglądaj magazyn unijny:

- WTK poniedziałek godz. 19.15 i wtorek godz. 17.50
- TV Pro Art środa godz. 20.50 i niedziela godz. 18.50
- TV Asta czwartek i piątek godz. 17.45

130 milionów dla Wielkopolski

Komisja Europejska przyznała nam dodatkowe fundusze w ramach instrumentu finansowego REACT-EU. Pieniądze zostaną przeznaczone na sektor zdrowia i MŚP.

Dobre informacje dotarły w ostatnich tygodniach z Brukseli do Wielkopolski. Znaleźliśmy się w gronie trzech regionów (oprócz nas jeszcze województwa lubuskie i opolskie), które otrzymają taką pomoc. Łącznie Komisja Europejska przeznaczy na ten cel 50 mln euro, z czego Wielkopolska otrzyma najwięcej – 28,5 mln euro (około 132 mln zł).

– Dodatkowe fundusze to element pomocy unijnej, wynikający z konieczności dalszego wspierania kryzysowych działań naprawczych w kontekście pandemii COVID-19 i jej skutków społecznych – tłumaczy marszałek Marek Woźniak. – Pieniądze przeznaczymy na dodatkowe wsparcie szpitali i przedsiębiorców.

Unijny instrument REACT-EU jest częścią NextGenerationEU, który zapewnia dodatkowe finansowanie programów polityki spójności w latach 2021 i 2022.

Unijne konkrety

Zarząd Województwa Wielkopolskiego już dokonał odpowiednich modyfikacji w zapisach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+). Wszystko po to, aby jak najszybciej rozpocząć wydawanie pieniędzy. Wprowadzono m.in. nową oś priorytetową 11 „Instrument REACT-EU EFRR”.

Otrzymane środki zostaną przeznaczone na wsparcie infrastruktury ochrony zdrowia (około 22,5 mln euro w formie dotacji) i MŚP, w tym przedsiębiorstw dotkniętych skutkami pandemii (6 mln euro w formie instrumentów finansowych).

Przypomnijmy, że są to kolejne pieniądze unijne, które zasilą nasz region w walce ze skutkami pandemii. Wcześniej zastrzyk gotówki trafił do szpitali, szkół, przedsiębiorców czy ośrodków pomocy społecznej. Od początku pandemii wartość pakietu po-

Komisja Europejska przyznała Wielkopolsce dodatkowe eurofundusze w wysokości 28,5 mln euro.

mocowego, który ulega stałym modyfikacjom, zależnie od sytuacji, wynosi około 467 mln zł. Pieniądze te pochodzą w głównej mierze z budżetu unijnego, tj. z regionalnego programu WRPO 2014+

oraz ze środków zwróconych z inicjatyw JEREMIE i JESSICA, wdrażanych w poprzednim regionalnym programie, tj. WRPO 2007-2013.

Jak wygląda sytuacja pandemiczna w naszym regio-

nie? Statystyki nie pozostawiają złudzeń. Od początku pandemii w Wielkopolsce zdiagnozowano około 10 proc. wszystkich zakażeń koronawirusem w Polsce. Nastąpił również wzrost śmiertelno-

ści mieszkańców województwa. Według danych w 2020 r. odnotowano 40,6 tys. zgonów, tj. o 6,5 tys. (o 19,1 proc.) więcej niż w 2019 r. (w kraju o 18,7 proc. więcej).

***

Władze regionu podjęły również decyzję o przesunięciu wolnych środków unijnych z WRPO 2014-2020 pomiędzy osiami priorytetowymi. Łącznie 21 mln euro zostało przetransferowane na rzecz: osi 2. „Społeczństwo informacyjne” (5 mln euro), osi 3. „Energia” (13 mln euro) oraz osi 9. „Infrastruktura dla kapitału ludzkiego” (3 mln euro).

Dzięki tym zmianom możliwe będzie ogłoszenie nowych konkursów. Nowe zasady uzgodniono z Komisją Europejską, uzyskały one pozytywną opinię ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, zatwierdził je także Komitet Monitorujący WRPO 2014+. **MARK**

Srebrne pokolenie ze wsparciem z Unii Europejskiej

Społeczeństwo coraz bardziej i szybciej się starzeje, a to oznacza, że w przyszłości temat pomocy dla seniorów będzie niezwykle ważny. Dlatego przy wsparciu funduszy z Unii Europejskiej już teraz w Wielkopolsce powstają miejsca, gdzie osoby starsze znajdą potrzebną opiekę.

Seniorzy zmagają się z różnego rodzaju chorobami, a niektóre z nich mocno ograniczają ich codzienne funkcjonowanie. Wyjątkowo trudna jest walka z chorobą Alzheimera. Cierpi nie tylko pacjent, ale również rodzina, która musi często poświęcać własną pracę czy czas przeznaczony na odpoczynek, by zapewnić opiekę i rehabilitację choremu.

Dlatego w Lesznie, dzięki wsparciu z funduszy Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014+, powstało Leszczyńskie Cen-

Seniorzy z Leszna od niedawna mogą liczyć na fachową opiekę i rehabilitację.

trum Usług Senioralnych. Realizowane są tam dwa zadania: mieszkania chronione (wytchnieniowe) oraz dzienny dom opieki medycznej.

Gimnastyka i ćwiczenia

W mieszkaniu chronionym seniorzy mają do dyspozycji przestronny pokój, łóżka

przeciwko odleżynom czy całodobową opiekę. Osoby starsze mogą tam przebywać przez miesiąc. W tym czasie opiekun czy najbliższa rodzina może zadbać o siebie – wyjechać na wakacje czy do sanatorium.

Dzienny dom opieki medycznej to z kolei miejsce, dokąd codziennie przycho-

Centrum prowadzi mieszkania chronione oraz dzienny dom opieki medycznej.

dzą seniorzy. Dzień zaczyna się między 7 a 8 rano. Poranek to czas gimnastyki i ćwiczeń, by zaktywizować podopiecznych. Później seniorami zajmują się fizjoterapeuci. Przy użyciu nowoczesnego sprzętu dbają o układ mięśniowy i kostny, by wzmocnić pacjenta. Docelowo po pobycie w placówce opieki osoby

starsze mają przecież wrócić do normalnego funkcjonowania w domu.

W południe podopieczni w tutejszej stołówce dostają dwudaniowy obiad dostosowany do ich potrzeb. Po posiłku jest czas na odpoczynek i to aktywny, bo popołudnia wypełniają zazwyczaj spacer i terapie.

Oblicza terapii

Pracownicy LCUS w Lesznie podkreślają, że to najważniejsza część pobytu podopiecznych. Terapia jest różnorodna: jej zadaniem jest przede wszystkim umilenie spędzanego czasu, ale również ćwiczenie pamięci. Dlatego są to często gry planszowe, zajęcia edukacyjne, śpiewanie czy przeglądanie starych albumów ze zdjęciami.

Seniorzy mogą również liczyć na rozmowę i wsparcie dzięki obecności na miejscu psychologa.

Z usług Leszczyńskiego Centrum Usług Senioralnych mogą korzystać zarówno mężczyźni, jak i kobiety. Wystarczy zgłosić się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lesznie. Opieka w czasie działania projektu jest darmowa.

Szczegóły na stronie internetowej www.moprleszno.pl lub pod tel. 65 520 70 46.

opr. UMWW

Jak zrzucić kilogramy

Czujesz dyskomfort związany ze swoim ciałem? Odważ się na zmianę i schudnij z funduszami unijnymi.

Niewłaściwa dieta, stres, nieregularne posiłki i brak aktywności fizycznej – to najczęstsze przyczyny otyłości. A jest to problem szczególnie powszechny wśród mieszkańców Wielkopolski. Szacuje się, że w przedziale wiekowym 50-69 lat niemal 70 proc. mieszkańców, głównie mężczyzn, boryka się z nadmiarem kilogramów.

Zgłoś się

Mieszkańcy centralnej części Wielkopolski mogą skorzystać z półrocznego bezpłatnego wsparcia dietetyka, trenera i psychologa. Takie możliwości stwarza bezpłatny program zdrowotny „Odważ się na zdrowie – program metaboliczny dla mieszkańców Wielkopolski”.

Aby zakwalifikować się do projektu, należy spełnić kilka warunków. Przede wszystkim oferta jest skierowana do osób mieszkających lub pracujących na terenie Poznania, powiatu poznańskiego lub gmin Szamotuły, Oborniki, Skoki, Śrem. Rekrutowani są uczestnicy w przedziale wiekowym od 45 do 60 lat wśród kobiet i od 45 do 65 lat wśród mężczyzn, u których nie została zdiagnozowana cukrzyca.

Więcej szczegółów znajduje się na stronie odwazsie.metropoliapoznan.pl. Na tych,

FOT. ARCHIWUM BENEFICENTA

Jedną z przyczyn otyłości jest brak aktywności fizycznej. Specjalny program zdrowotny ma to zmienić. Na zdjęciu ćwiczenia na poznańskiej Malcie.

którzy chcą dołączyć do grona osób planujących zrzucić nadmiar tkanki tłuszczowej, wciąż czeka około tysiąca miejsc w projekcie. Nabór do programu prowadzony jest do połowy 2022 roku.

Złe nawyki

Co czeka na uczestników? Przez pół roku mogą korzystać z cyklu zajęć fizycznych oraz konsultacji dietetycznych i psychologicznych (indywidualnych i webinarów). Ze wsparcia projektu skorzystało już do tej pory ponad 700 osób. Blisko 150 uczestników zakończyło swoją przygodę z przedsięwzięciem, tracąc średnio 5,5 kg. Nie jest to najważniejsze kryterium, choć

najbardziej przemawia do wyobraźni.

Głównym celem jest jednak poprawa budowy swojego ciała przez pozbycie się złych nawyków żywieniowych i wprowadzenie (albo uregulowanie) aktywności fizycznej. W tym pomagają dietetyk i trener. Psycholog ułatwia znalezienie motywacji i podpowiada, jak radzić sobie w trudnych momentach.

Udział w projekcie jest bezpłatny, ponieważ jest on częścią regionalnego programu zdrowotnego „Odważ się na zdrowie...”. Dotacja unijna dla metropolii poznańskiej na realizację tego przedsięwzięcia wyniosła około 4,5 mln zł. MARK

Na badania i rozwój

Dzięki dotacji z WRPO 2014+ Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu wybuduje nowoczesne centrum badawcze.

Wielkopolskie uczelnie pozyskały już ponad 240 mln zł dotacji unijnych z WRPO

2014+ na inwestycje związane z modernizacją oraz rozbudową infrastruktury badawczej i utworzenie nowych centrów czy ośrodków naukowo-badawczych.

W tym gronie jest również Uniwersytet Przyrodniczy

w Poznaniu, który wybuduje centrum kliniczne B+R medycyny i hodowli zwierząt oraz ochrony klimatu wraz z laboratoriami badawczymi i pracowniami analitycznymi oraz zakupi niezbędne wyposażenie. Wkład unijny do inwestycji wynosi około 23 mln zł.

Umowę w tej sprawie podpisali zdalnie na początku listopada marszałek Marek Woźniak oraz prof. Krzysztof Szoszkiewicz, rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

To nie pierwsze unijne pieniądze z puli marszałkowskiej, pozyskane przez tę uczelnię. Wcześniej UP otrzymał siedmiomilionowe unijne dofinansowanie z WRPO 2014+ na budowę instalacji fotowoltaicznej na budynkach należących do Uniwersytetu Przyrodniczego oraz na modernizację Technikum Środowiska w Poznaniu. opr. MARK

Podpisanie umowy odbyło się w formule online, a marszałek Marek Woźniak mógł jedynie pokazać symboliczny czek.

Fundusze Europejskie na skróty

► **Wieleń:** przebudowa miejscowego rynku z nagrodą „European Property Awards”. Projekt zdobył wyróżnienie w kategorii „Retail Architecture”. Znalezienie się w prestiżowym gronie nagrodzonych przedsięwzięć to ogromne wyróżnienie dla gminy Wieleń i powód do satysfakcji, tym bardziej że przebudowa rynku jest częścią większego projektu rewitalizacyjnego, na który miejscowy samorząd otrzymał 16,5 mln zł dofinansowania unijnego z WRPO 2014+. Gratulujemy!

► **Aglomeracja kalisko-ostrowska:** na jej terenie odbywają się bezpłatne szczepienia przeciwko żółtaczce (WZW typu B). Projekt obejmuje swym zasięgiem 24 gminy i miasta, wchodzące w skład aglomeracji, w tym Kalisz i Ostrów Wielkopolski. Zaszczepić mogą się osoby, które spełniają wymogi formalne: zadeklarowały aktywność zawodową, mieszkają na terenie aglomeracji, są w wieku 36-64 lata i wyrażą zgodę na wykonanie szczepienia. Projekt przewiduje, że zaszczepionych zostanie 6885 osób w wieku 34-64 lata, a u 2376 osób zostaną przeprowadzone badania w kierunku HCV i HBV. Na szczepienie można zapisać się online poprzez stronę internetową www.zoltakropla.pl lub dzwoniąc pod nr tel. 800 808 006. Szczepienia są dofinansowane z funduszy unijnych.

► **Szamotuły:** w mieście działalność rozpoczęło Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego. To placówka szczególna, która w ramach oferowanych usług obejmuje pomocą i wsparciem psychologiczno-psychiatrycznym osoby mieszkające zarówno na terenie powiatu szamotulskiego, jak i międzychodzkiego. Co ważne, pomoc udzielana jest tu bezpłatnie, bez konieczności posiadania skierowania. Centrum prowadzi całonocny telefon zaufania. Dzwoniąc pod numer 535 310 305, potrzebujące osoby o każdej porze dnia i nocy będą mogły porozmawiać z dyżurującym psychologiem i otrzymać wsparcie. To jednak nie wszystko. Placówka uruchomiła zespół mobilny, składający się z psychologa, pracownika socjalnego i pielęgniarki. Specjaliści docierają do osób, które z różnych względów samodzielnie nie są w stanie pojawić się w centrum. Taka kompleksowa pomoc nie byłaby możliwa bez dofinansowania unijnego.

► **Chłudowo:** jest nowoczesny i przytulny. Tak w skrócie można powiedzieć o nowym ośrodku kultury w Chłudowie. Remont tzw. Starego Baru kosztował około 5 mln zł, z czego prawie 1,4 mln zł to dotacja z UE. Budynek powstał na początku XX w. dla integracji miejscowej ludności. Dziś odbywają się tu m.in. koncerty, warsztaty, zajęcia fitness, a Stary Bar w Chłudowie to filia Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy Suchy Las.

► **Oborniki Wlkp.:** rozpoczęły się prace przy rozbudowie miejscowego Zespołu Szkół im. Gen. T. Kutrzeby. W ramach inwestycji powstanie dwukondygnacyjny budynek. W nowej części szkoły znajdować się będą m.in.: pracownia robót murarskich, tynkarskich i zbrojarsko-betonarskich z 6 stanowiskami egzaminacyjnymi, szatnią i magazynem sprzętowo-materiałowym dla techników budownictwa; pracownia kosztorysowania i projektowania dla techników budownictwa; symulacyjna pracownia dla techników ekonomistów. To kolejna inwestycja w poprawę warunków kształcenia zawodowego w regionie. Tym razem Unia Europejska dołoży do projektu ponad 4,2 mln zł. MARK

WYŚLEDZONE

Mistrz Liu tym razem za kierownicą.

Czy rozchwytywanemu na świecie pianście wolno ryzykować, wsiadając za kierownicę gokarta i ścigając się z rywalem? Odpowiedź brzmi: wolno, pod warunkiem że w Wielkopolsce...

Jak już donosiliśmy na naszych łamach, zaledwie kilka dni po zakończeniu 18. Konkursu Chopinowskiego jego zwycięzca Bruce Liu zagrał koncert z Poznańskimi Filharmonikami w Auli Uniwersyteckiej.

Jak się okazuje, nie tylko w towarzystwie muzyków Kanadyjczyk czuje się wyśmienicie i jest mistrzem nie tylko fortepianowej klawiatury, ale i... kierownicy. Słyszając o kartingowej pasji Bruce'a, Wojciech Nentwig, dyrektor Filharmonii Poznańskiej, postanowił, że umożliwi pianście jazdę na gokartach.

I to się udało dzięki uprzejmości właściciela halowego toru kartingowego E1Go-

kart w podpoznańskim Skórzewie. Zmęczony licznymi pokonkursowymi występami Bruce chętnie skorzystał z zaproszenia i dzień po poznańskim występie pojawił się w Skórzewie. Ścigał się tam z 18-letnim Kacprem Nadolskim, zawodnikiem kartingowej kadry narodowej, reprezentującym Polskę w międzynarodowych zawodach kategorii KZ2.

Więści o wydarzeniu „poszły w świat”, rozslawiając Poznań nie tylko za sprawą prestiżowego występu pianisty. Dyrektorowi podległej samorządowi województwa Filharmonii Poznańskiej i jego zespołowi wypadało gratulować umiejętności promocyjnych, nadmieniając, że w mediach potrafili „ograć” przy okazji nawet... fakt transportu i ustawienia w Auli UAM fortepianu, w którym Bruce wcześniej wygrał konkurs w Warszawie.

PODSŁUCHANE

Kiedy w Polsce skończył się komunizm? Nieoczekiwanie podczas listopadowej dyskusji na temat stanowiska, w którym sejmik miałby podziękować rządowi za program „Polski Ład”, pojawiła się kwestia interpretacji najnowszej historii Polski.

– Ponad 30 lat temu polska aktorka Joanna Szczepkowska powiedziała w ówczesnym Dzienniku Telewizyjnym: „Proszę państwa, 4 czerwca 1989 roku skończył się w Polsce komunizm”. Dziś, z bólem serca, trawstując to zdanie, powiem: proszę państwa, 25 października 2021 roku skończył się w Polsce samorząd – stwierdził wicemarszałek Wojciech Jankowiak, krytykując założenia „Polskiego Ładu”.

– Pani Szczepkowska pomyliła się, bo komunizm nie

upadł w 1989 roku. On zaczął upadać dopiero od 2016 roku, gdy władzę w Polsce przejął Prawo i Sprawiedliwość – odpowiedział radny Marek Sowa z PiS.

– Jeżeli prawdą byłoby to, że komunizm w Polsce obaliło Prawo i Sprawiedliwość, to potrzeba natychmiastowych działań. Należy zwrócić się do ministra edukacji Przemysław Czarnka, by zmienił programy nauczania, bo teraz w żadnym podręczniku, żadnej encyklopedii i w żadnym poważnym opracowaniu naukowym nie ma tej informacji. Kształcimy kolejne pokolenia w błędnym przekonaniu, że było inaczej, a trzeba tę prawdę historyczną, że to PiS obalił komunizm, upowszechniać – spuentował z ironią radny Filip Kaczmarek z PO.

USŁYSZANE

Jedną z prelegentek zorganizowanej niedawno (dzięki pomocy m.in. samorządu województwa) na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM konferencji naukowej, upamiętniającej 30. rocznicę pierwszych wolnych wyborów parlamentarnych, była Hanna Suchocka. Gdy zapowiadający jej wystąpienie przypomniał, iż była ona przed laty pierwszą w Polsce kobietą na stanowi-

sku premiera, a jej rodzina ma piękne tradycje patriotyczne związane m.in. z Powstaniem Wielkopolskim, Hanna Suchocka zareagowała: – Chciałam zaznaczyć, że to nie ja brałam udział w powstaniu, lecz moja babcia. Muszę to podkreślić, bo dla niektórych moje premierostwo to tak odległa historia, jakby to działo się jakoś krótko po innym powstaniu – stycznimowym.

RYŚ. MAREK GRELA

MONITORUJEMY RADNYCH

Henryk Szopiński:

Osiemnastoletni dyrektor

- ▶ **Bliscy mówią na mnie...** Heniu, tato, dziadziuś.
- ▶ **W samorządzie najbardziej lubię...** pracę w komisjach.
- ▶ **Bycie Wielkopolaninem oznacza...** dumę i zobowiązanie.
- ▶ **Polityka to dla mnie...** świat, od którego trudno się uwolnić.
- ▶ **Gdybym musiał zmienić zawód...** byłbym kierowcą ciężarówki.
- ▶ **Gdy skończyłem 18 lat...** zostałem dyrektorem Domu Polskiego w Zakrzewie.
- ▶ **Na starość...** A jest coś takiego?
- ▶ **Żałuję, że...** nie znam języków obcych.
- ▶ **Moim największym atutem jest...** pracowitość i otwartość.
- ▶ **Moja największa słabość to...** podjadanie słodczy.
- ▶ **Nikomui dotąd nie mówiłem, że...** jestem człowiekiem bez tajemnic.
- ▶ **Wierzę, że...** Polska wróci do grona demokratycznych i prawnorządnych państw.
- ▶ **Mam nadzieję na...** koniec pandemii i powrót do normalnej pracy w kulturze i samorządzie.
- ▶ **Kocham...** swoich najbliższych.

Henryk Szopiński

- ▶ ur. 15 września 1962 r., Złotów
- ▶ animator kultury, muzyk; Dom Polski – Centrum Idei Rodła w Zakrzewie
- ▶ wybrany z listy KO, w okręgu nr 2
- ▶ 9624 głosy

ZAPOMNIANE

Na listopadowej sesji sejmik, oprócz spraw niewątpliwie ważnych, zajmował się też – gdzieś tak koło godziny 22 – nami.

– Skoro już o „Monitorze” mowa – zagaiła w pewnym momencie wiceprzewodnicząca sejmiku Agnieszka Grzechowiak – to właśnie wyczytałam na ostatniej stronie, że dziś swoje urodziny obchodzi pani radna Zofia Szalczyk. Wszystkiego najlepszego życzę i apeluję, żebyśmy już kończyli, aby mogła chociaż trochę poświętować! – Też składam najlepsze ży-

czenia, ale ja miałem urodziny 12 lipca i „Monitor” o tym nie napisał! – odezwał się niezawodny radny Marek Sowa. Uspokoiła go przewodnicząca naszej rady programowej Tatiana Sokołowska, wyjaśniając, że informacja o dacie urodzin radnej Szalczyk pojawiła się przy okazji rubryki „monitorujemy radnych”, w której i na radnego Sowę z pewnością przyjdzie czas.

My zaś dopowiadamy panu radnemu, że był w tej rubryce (i on, i jego data, a nawet miejsce urodzin) zaledwie... cztery numery temu.

PODPATRZONE

Nieoczekiwany (przynajmniej dla większości) finał miał koncert wieńczący jesienną galę finałową Wielkopolskiego Rolnika Roku na MTP. Do śpiewającej Maryli Rodowicz dołączył bowiem gospodarz uroczystości wicemarszałek Krzysztof Grabowski. Wykonawcy w duecie zaśpiewali refren „Gadu, gadu, gadu nocą...”. Jak wyszło – nie nam oceniać. Przypominamy tylko słowa Krzysztofa Grabowskiego, które wydrukowaliśmy na tej stronie niemal równo dekadę temu – w listopadzie 2011 roku: „W przeszłości myślałem, że zostanę piosenkarzem, nawet jako nastolatek wziąłem udział w Ogólnopolskim Przeglądzie Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej w Operze Leśnej w Sopocie”.

MONITOR WIELKOPOLSKI – MAGAZYN SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA

Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego – Kancelaria Sejmiku al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 62 67 030, fax 61 62 67 031
Rada Programowa: Adam Cukier, Zbigniew Czerwiński (sekretarz), Marek Gola, Krzysztof Grabowski (zastępca przewodniczącej), Zofia Itman, Tatiana Sokołowska (przewodnicząca)
Redakcja: Artur Boiński (redaktor naczelny), Piotr Ratajczak (sekretarz redakcji)
Adres redakcji: al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, pokój 842, tel. 61 62 67 036, fax 61 62 67 031, e-mail: monitor@umww.pl, www.monitorwielkopolski.pl
 Materiałów nie zamówionych nie odsyłamy. Zastrzegamy sobie prawo do redakcji tekstów. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń.
Projekt graficzny: Zofia Komorowska **Skład:** Rafał Otokci